

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 24 · 30. november
Sesjonen 2023–2024

Møte torsdag den 30. november 2023 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 24):

1. Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonen si undersøking Myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringen (Innst. 76 S (2023–2024), jf. Dokument 3:12 (2022–2023))
2. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i sjøloven og skipssikkerhetsloven (elektronisk tinglysing av skip og rettigheter i skip) (Innst. 59 L (2023–2024), jf. Prop. 129 L (2022–2023))
3. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Sveinung Rotevatn og Ingvild Wetrhus Thorsvik om tiltak for å reetablere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden (Innst. 66 S (2023–2024), jf. Dokument 8:271 S (2022–2023))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen om eierskapsbegrensninger i dagligvarebransjen (Innst. 64 S (2023–2024), jf. Dokument 8:268 S (2022–2023))
5. Interpellasjon fra representanten Geir Jørgensen til næringsministeren:
«Det luxembourgske selskapet Freyr har nylig lagt planene om å bygge batterifabrikk i Mo i Rana på is. Selskapet har ikke produsert et ferdig batteri, men har gitt inntjening for styre og ledelse: For 2022 og 2023 er styret gitt nærmere 90 millioner kroner i godtgjørelse. Øverste leder fikk 27 millioner kroner i lønn i 2021. Dette samtidig som det er gitt nærmere 200 millioner kroner i statlig støtte og løfter om mye mer hjelp.
Hva gjør regjeringen framover for å sikre at støtten til ny grønn industri ikke gir uforholdsmessig privat berikelse?»
6. Interpellasjon fra representanten Terje Halleland til olje- og energiministeren:
«Det er økt behov for å sikre både eksisterende og nytt næringsliv tilgang til kraft. Energisystemet er i stor endring, og det er stor pågang fra aktører som ønsker å elektrifisere, utvide eller knytte ny virksomhet til nettet. Statnett må levere økt nettkapasitet på kortere tid, og utnytte nettet bedre. Statnett har derfor lansert Systemutviklingsplan 2023. Mener statsråden at aktørene i transmisjonsnettet og i regionalnettet har de rette rammebetingelsene

for å få raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet?»

7. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Ivar Østberg*

Presidenten [10:00:08]: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Ivar Østberg døde 5. august 2023. Ivar Østberg var oslogutten som gjorde tromsværing av seg da han flyttet til Harstad med kone og fire barn for å arbeide i skolen i 1974. Det ble han i over 50 år. Østberg var spesialpedagog og arbeidet mye av karrieren innenfor barne- og ungdomspsykiatri og PP-tjenesten. De erfaringene han gjorde der, tok han med seg inn i politikken. Han markerte seg som en varm forsvarer for grupper som ikke har hatt sterke interesseorganisasjoner eller lobbygrupper til å tale sin sak.

I 1980 han ble valgt inn i kommunestyret i Harstad, der han var i to perioder. En del av tiden var han varaordfører i kommunen. I 1991 ble han valgt inn i fylkestinget, der han også ble gruppeleder for Kristelig Folkeparti. I 1997 ble han stortingsrepresentant for Troms. Det ga seg nesten selv at han ble Kristelig Folkepartis fraksjonsleder i kommunalkomiteen på Stortinget.

Som stortingsrepresentant holdt Ivar Østberg tett og god kontakt med hjemfylket sitt. Han glemte aldri hvem som hadde valgt ham, og hvem han skulle representere på Løvebakken. Slik ble han en distriktenes talsmann også i utvidet forstand. Han var både klar og tydelig i saker som gjaldt kommuneøkonomi og distriktspolitikk.

Etter årene på Stortinget kalte lokalpolitikken på ham igjen, og her var han aktiv til 2019. I tre perioder var han leder i kommunens eldreråd og fikk hedersbetegnelsen «eldregeneral» av lokalavisa. Når han ytret seg, ble han lyttet til – i både kommunepolitikken og her på Stortinget.

Ivar Østberg har gjort en formidabel politisk innsats på alle politiske nivåer og etterlater seg en rik arv fra sitt politiske virke og samfunnsengasjement.

Vi lyser fred over Ivar Østbergs minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten [10:02:42]: Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Tellef Inge Mørland og Erlend Wiborg om permisjon i tiden fra og med 3. til og med 7. desember, fra representanten Trond Helleland om permisjon i tiden fra og med 4. til og med 7. desember, og fra representanten Ine Eriksen Søreide om permisjon i tiden fra og med 4. til og med 6. desember – alle for å delta i Transatlantisk

forum med NATOs parlamentariske forsamling i Washington D.C.

- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sverre Myrli i tiden fra og med 4. til og med 8. desember for å delta i Transatlantisk forum med NATOs parlamentariske forsamling samt Parliamentary Intelligence-Security Forum – begge deler i Washington D.C.
  - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Lise Christoffersen i dagene 4. og 5. desember for å delta i møter i Europarådets parlamentarikerforsamling i Roma
  - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Eva Kristin Hansen fra og med 30. november og inntil videre
- Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Sør-Trøndelag, Steinar Krogstad, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget i tiden fra og med 5. til og med 7. desember under representanten Eva Kristin Hansens permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Denne søknaden behandles straks og innvilget.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Aust-Agder: Ramani Nordli 4.–7. desember
 For Akershus: Ragnhild Male Hartviksen 4.–8. desember
 For Buskerud: Kristin Ørmen Johnsen 4.–7. desember og Solveig Vestenfor 4.–5. desember
 For Oslo: Michael Tetzschner 4.–6. desember
 For Sør-Trøndelag: Steinar Krogstad 30. november–4. desember og 8. desember og inntil videre, og Kristian Torve 5.–7. desember
 For Østfold: Bjørnar Laabak 4.–7. desember

Presidenten [10:04:30]: Steinar Krogstad er til stede og vil ta sete.

Representanten Freddy André Øvstegård vil framsette et representantforslag.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:04:34]: Jeg vil sette fram et forslag på vegne av stortingsrepresentantene Mona Fagerås, Kirsti Bergstø og meg selv om bedring av arbeidsvilkår i luftfarten.

Presidenten [10:05:05]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:05:06]

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonen si undersøking Myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringen (Innst. 76 S (2023–2024), jf. Dokument 3:12 (2022–2023))

Presidenten [10:05:24]: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen. Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Nils T. Bjørke (Sp) [10:05:55] (ordfører for saka): Eg vil starta med å takka Riksrevisjonen for ein viktig rapport og komiteen for eit godt samarbeid.

I denne rapporten fortel Riksrevisjonen at vedvarande problem med sjukdom og høg dødelegheit fører til store økonomiske tap for havbruksnæringa. Problemet har me sett i form av døme på store mengder med daud fisk. Mattilsynets kontrolloppgåve er sentral i arbeidet med å sikra god fiskehelse og fiskevelferd. Næringa sjølv har hovudansvaret for å førebyggja og nedkjempa smitte og sikra god fiskevelferd.

Målet med undersøkinga har vore å vurdere status for fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringa, og korleis styresmaktene varetek og påverkar desse omsyna. Undersøkningsperioden er i hovudsak 2017 til 2022.

Riksrevisjonen meiner det er kritikkverdige at Nærings- og fiskeridepartementet med underliggjande etatar ikkje har sett i verk tilstrekkelege tiltak for å bidra til å redusere dei vedvarande utfordringane med sjukdom og dårleg fiskevelferd i havbruksnæringa. Styresmakterne har heller ikkje i tilstrekkeleg grad følgt opp negative konsekvensar av ny teknologi og nye driftsformer. Sjukdom og dårleg velferd bidreg til auka dødelegheit og til lågare kvalitet på fisken, og dermed til økonomiske tap.

Riksrevisjonen meiner det er kritikkverdige at Mattilsynets system for å gjennomføra eit risikobasert tilsyn har vesentleg forbettringspotensial. I tillegg meiner Riksrevisjonen at det ikkje er tilfredsstillande at Mattilsynet og Fiskeridirektoratet samarbeider for lite. Komiteen sluttar seg til denne kritikken frå Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen gjev tilrådingar til Nærings- og fiskeridepartementet om å sørgja for at Mattilsynet utviklar eit meir risikobasert tilsyn:

- Riksrevisjonen tilrår at Mattilsynet og Fiskeridirektoratet styrkjer samarbeidet om utvikling av regelverk, dataforvaltning og tilsyn.

- Vidare tilrår Riksrevisjonen Nærings- og fiskeridepartementet å utvikla regelverket for risikostyring og internkontroll i havbruksnæringa, og å vurdere å utvikla funksjonelle krav til standardar for anlegg og utstyr for å bidra til å vareta fiskehelse og fiskevelferd, med krav til dokumentasjon, overvaking og sertifisering.
- Riksrevisjonens siste tilråding er å tilpassa rapporteringskrava for å sikra Mattilsynet og Fiskeridirektoratet eit betre grunnlag for eit risikobasert tilsyn og å systematisk overvaka korleis regelverket bidreg til å førebyggja og hindra spreiding av sjukdom, og vurdere behovet for endringar i regelverket.

I svaret til Riksrevisjonen tek statsråden tilrådingane på alvor og beskriv korleis departementet vil fylgja dei opp.

I innstillinga presiserer komiteen at eit risikobasert tilsyn fortløypande må verta tilpassa nye teknologiske løysingar, og at funksjonelle krav til standardar for anlegg og utstyr må kunna tilpassast ulike lokale utfordringar. Med dette sluttar komiteen seg til Riksrevisjonens tilrådingar.

Eit fleirtal i komiteen peikar på at animalsk matproduksjon, slik som lakseoppdrett, vert driven under komplekse biologiske tilhøve. Ein samansett forvaltningsstruktur kompliserer produksjonen. Difor trengst det eit betre system for å avdekkja og handtera slike tilfelle som Riksrevisjonen har funne.

Fleirtalet peikar på at ny dyrehelseforskrift kom i april 2022. Både næringa og Mattilsynet har vore gjennom ein prosess med å innføra denne. Eg meiner rapporten kunne ha vore endå meir interessant om han hadde belyst meir av dette i vurderinga av arbeidet styresmaktene gjer med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringa.

På vegner av komiteen takkar eg Riksrevisjonen for å ha fått fram kor viktig fiskehelse og fiskevelferd er for næringsgrunnlaget i havbruksnæringa. Eg vonar Riksrevisjonen utvidar perspektivet på verkemidla når saka vert følgt opp om tre år.

Frode Jacobsen (A) [10:10:12]: De siste ukers avsløringer, nyhetssaker og debatter om helsetilstanden hos norsk oppdrettslaks har fått mye oppmerksomhet. Det som kommer fram, er ikke så bra – men det er bra at det kommer fram.

Havbruksnæringa betyr mye for Norge: store inntekter fra eksport, viktige arbeidsplasser kysten rundt, skatteinntekter fra eiere og arbeidsfolk som bidrar til velferd landet rundt. Det er ønskelig at havbruksnæringa skal fortsette å vokse, men veksten må skje innanfor bærekraftige rammer. En bærekraftig vekst kan bare skje når fiskens helse og velferd blir ivarett på en god

måte. Bildene vi har sett de siste ukene, bidrar til å svekke tilliten til at havbruksnæringa i Norge tar fiskehelse og fiskevelferd på alvor.

Riksrevisjonen har levert en god rapport som gir viktige bidrag i arbeidet med fiskehelse og fiskevelferd framover, og Arbeiderpartiet slutter seg til saksordførers framlegg om rapporten.

Riksrevisjonen har gjennom sin rapport om fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringa gitt en status for arbeidet og kommet med viktige innspill til hvordan næringa og myndighetene kan jobbe bedre for å sikre helse og velferd for fisken.

Næringa og myndighetene har felles interesser og må jobbe sammen for å sikre at færre fisk blir syke, og at færre fisk dør før de slaktes og blir mat verden rundt, men det er næringens hovedansvar å forebygge og nedkjempe sykdom og sikre god fiskevelferd. Da er det lite tillitvekkende når noen av de største selskapene møter tilsynsmyndighetene med ønske om å få forhåndsvarsel om når Mattilsynet skal komme på uanmeldt besøk for å drive tilsyn med hvordan det står til i anleggene. Det er nesten ikke til å tro at det går an å være så umusikalsk. Dette blir useriøst og ødelegger for dem som driver seriøst, og som skjønner at tilliten til en hel bransje settes på spill når deler av bransjen opptrer som de gjør.

Riksrevisjonens rapport viser behov for et enda bedre tilsynsarbeid, og statsråden svarer at hun vil følge opp. Det er bra, for Norge trenger at bransjen lykkes, og da må fiskehelsen og fiskevelferden også bli bedre.

Olve Grotle (H) [10:12:39]: Havbruksnæringa er ei av våre viktigaste næringar. Ho er den nest største eksportnæringa vår og gjev aktivitet, arbeidsplassar og kapital langsmed heile kysten, og sjølvsagt også i resten av landet. Fiskehelse er ein sentral del av havbruksnæringa vår som, slik det er blitt sagt her tidlegare, er blitt sett i fokus dei siste vekene. Dei enkeltstående hendingane og tilfella er uheldige, men mitt håp er at det ikkje viser eit generelt nivå eller ei generell haldning.

Uavhengig av om det skulle vere enkeltstående tilfelle eller ikkje, må etter mitt syn næringa sjølv gripe meir fatt i det framover enn det dei har gjort til no. Fiskehelse er i seg sjølv viktig, men det er sjølvsagt også viktig for framtida til næringa og at dei får til ei berekraftig vekstutvikling. Eg er også kjend med at det er aktørar rundt havbruksnæringa som òg er opptekne av dette. Blant anna vil finansinstitusjonar om nokre år setje strengare krav til fiskehelse for rett og slett å gje kreditt.

Eg har ingen særskilde merknader til det som går fram av merknadene som komiteen har gjeve. Det som derimot er mitt tema, og som eg ønskjer blir sagt noko om frå denne talarstolen, er det arbeidet som det såkalla Nøstbakkenutvalet har gjort, og den rapporten dei la fram i haust. Der

er også nettopp dette med fiskehelse teke opp og vurdert. I om lag 30 sider av denne lange rapporten kjem ein inn på fiskevelferd og fiskehelse, det er til og med også vist til den kontrollen som Riksrevisjonen no har gjort, og Nøstbakken-utvalet kjem med sine tilrådingar.

Eg vil avslutte med å gå gjennom det som er oppsummeringa frå Nøstbakken-utvalet, som viser at dette også blir tatt hand om der, og eg siterer:

«Utvalgets forslag til et helhetlig forvaltnings-system for bærekraft og vekst vil etter utvalgets vurdering adressere hovedutfordringene knyttet til dårlig fiskevelferd og fiskehelse. Det gjelder blant annet forslag som bidrar til en bedre lokalitetsstruktur og biosikkerhet. Om utvalgets forslag likevel ikke sikrer tilstrekkelig god fiskevelferd, bør ytterligere tiltak vurderes. Utvalget har ikke konkludert på hvilke tiltak som da bør innføres.»

No er det slik at det er opp til regjeringa å følgje opp denne rapporten. Det ser vi fram til, for som eg allereie har vore gjennom: Får vi desse tiltaka på plass, vil det også føre til betre fiskehelse, noko vi alle er interesserte i.

Geir Jørgensen (R) [10:16:11]: Jeg vil innledningsvis berømme Riksrevisjonen for å ha gjort denne gjennomgangen av et kjempeviktig tema, ikke bare for dyrevelferden, men også for hvordan næringslivet skal se ut på kysten, og hva slags framtidige eksportinntekter vi skal kunne ha fra denne næringen.

Det dør mellom 50 millioner og 60 millioner oppdrettsfisk i merdene hvert år. For å sette det i perspektiv: Vi er i Norge veldig stolte av at vi har verdens største kommersielle torskefiskeri, skreifisket som foregår på våren, men vekten av den oppdrettsfisken som er føret opp på innsatsfaktorer som er hentet fra store deler av verdenshavene og fra Sør-Amerika, vekten på den fisken som dør, er langt høyere enn samlet kvantum i et ordinært lofotfiske. Det hadde vært fint om Riksrevisjonen også kunne ha sett på disse tingene, for det er en meningsløs sløsing med forråvarer, med energi, som vi er vitne til langs kysten.

Jeg registrerer at representanten Grotle sier at næringen nå må gripe fatt i dette, og jeg så også at den ganske ferske fiskeriministeren sa det samme etter et møte med Sjømat Norge nylig, at her må næringen ta tak. Jeg vil understreke at vi mange ganger har prøvd å få denne næringen inn på et bedre spor, at de selv skal ta tak i de problemene de skaper, men det vi ser, er at ethvert teknologisk framskritt som kommer, utløser krav om mer vekst. Hele riggingen av arealtildelinger langs kysten er sånn at kommunene har betydelige inntekter fra å være tilretteleggere for økt vekst i denne næringen. Det er kommuner som ikke har råd til å si nei, og mange kystkommuner er så å si i hendene på disse pengesterke ak-

tørene. Summen av det gjør at vi har ganske betydelige miljøproblemer i tillegg, men dette handler om dyrevelferd, og laks er omfattet av dyrevelferdsloven.

I Rødt har vi flere ganger etterlyst at dødelighet må inn som et av parametrene i den kommende justeringen av trafikklssystemet. Dødelighet, sykdom og velferd må inn som et av parametrene i det framtidige trafikklssystemet. I dag er det kun lakselusa som er produksjonsregulerende, og det er vel og bra, men vi må ha inn flere kriterier. Derfor er det skuffende når vi ganske nylig også har fått et havbruksutvalg som har lagt fram sin rapport og tilråding, at de ikke berører dette i det hele tatt.

Vi har forventninger til at statsråden nå tar kritikk-en fra Riksrevisjonen på alvor, og at vi får en helt annen politikk på området. Industri og alle aktører i det norske samfunnet blir bedre av å bli stilt krav til. Vi har veldig stor tro på at også denne næringen har et stort forbedringspotensial, men da kan vi ikke overlate det til næringen selv. Da må kravene komme.

Statsråd Cecilie Myrseth [10:20:39]: Det er et viktig arbeid som nå ligger framfor oss på bordet. Riksrevisjonens rapport har satt søkelys på svakheter i myndighetenes forvaltning av fiskehelse og fiskevelferd. Det er jeg glad for at de har gjort, og jeg vil understreke at norsk oppdrettsfisk skal være frisk, og den skal ha god velferd. Den skal rett og slett ha det bra.

Flere av forholdene som omtales av Riksrevisjonen, er allerede kjent for departementet, og det er tatt inn i det arbeidet som pågår. Jeg vil også påpeke at Riksrevisjonen viser til at regjeringen har satt i gang tiltak på områder som de trekker opp som problematiske, og jeg vil følge opp arbeidet som min forgjenger, Bjørnar Skjæran, har startet på.

Noe som er tydelig for meg, er at Stortinget tidligere har uttalt seg lite om fiskevelferd. Derfor er det viktig at arbeidet nå er satt i gang med en stortingsmelding om dyrevelferd. Det er en viktig melding som vil ta for seg velferden hos alle dyr, inkludert fisk. Det vil gi Stortinget anledning til både å debattere og ikke minst konkludere hvordan våre produksjonsdyr skal ha det, både de som er på land, og de som er i vann. Det er meg bekjent over 20 år siden et sånt arbeid ble lagt fram for Stortinget, og det arbeidet skal bli klart for Stortinget på nyåret.

Dagens regulering av akvakultur er fragmentert, og det er komplekst. Havbruksutvalget ble nedsatt bl.a. for å vurdere målsettingen for regulering av denne næringen, helheten i tillatelsessystemet, og hvordan systemet kan tilpasses for å møte både nåværende og ikke minst framtidige utfordringer. Utvalget leverte sin utredning 28. september. Den er nå ute på høring fram til 2. januar, og jeg ser fram til å jobbe videre med det når høringsinnspillene er kommet inn.

Utvalget har tatt utgangspunkt i at bærekraftig verdiskaping er det overordnede målet for framtidig forvaltning av akvakulturnæringen. Utredningen trekker også fram utfordringer i næringen knyttet til biosikkerhet, miljøpåvirkning, fiskevelferd, arealbruk og tilhørende utfordringer i dagens regulering. Utredningen drøfter også en rekke virkemidler for å oppnå målsettingen, og det blir viktig for både regjering og storting å jobbe med framover.

Vi har også et felles dyrehelseregulverk med EU. Det har nylig vært gjenstand for en stor revisjon. Vi jobber fortsatt med å gjennomføre det nye regelverket på en god måte og tilpasse det til norske forhold. Biosikkerhet og forebygging er bærebjelken i det regelverket, men jeg vil samtidig påpeke at det er oppdretteren og næringen selv som har ansvaret for at fisken har det bra og er frisk. Det er en viktig forutsetning som ligger til grunn for det arbeidet som myndighetene gjør, både etter matloven og etter dyrevelferdsloven. Det er altså næringens ansvar å sikre at man har tillit og et godt omdømme i det man holder på med.

Min jobb er å sørge for at vi har et regelverk og et rammeverk for oppdrettsnæringen som, om det følges, gir både god helse og god velferd for fisken. Reglene må være tydelige, og myndighetene skal bidra gjennom både veiledning og tilsyn – også uanmeldte tilsyn, helt åpenbart. Når det viser seg at sykdom, dårlig velferd og høy dødelighet er et vedvarende problem, må man selvfølgelig se på ytterligere tiltak fra myndighetenes side for å bøte på det. Og la det bare være helt klart: Det er for mange fisk som dør før slakt, det er for mange saker som viser at lover og regler ikke følges, og sånn skal vi ikke ha det.

Om næringen ønsker å vokse, må fisken tas enda bedre vare på, og om næringen ønsker vekst, må man gjøre ting på en skikkelig måte. Det er sånn at noen situasjoner, én situasjon, flere situasjoner, påvirker en hel næring, og det må man ta på alvor.

Riksrevisjonen har gjort en omfattende og grundig gjennomgang av både tillatelsessystemet, regelverket og tilsynsaktiviteter, og hvordan dette kan både ivareta og påvirke fiskehelse og fiskevelferd. Vi skal følge opp konklusjonene og anbefalingene, og det er et arbeid som jeg – det vil jeg si helt tydelig – tar på høyeste og største alvor.

Presidenten [10:25:40]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Runar Sjøstad (A) [10:26:05]: Havbruksnæringen er en viktig eksportnæring som samtidig bidrar til verdiskaping, sysselsetting og vekst. Stabilitet og videre vekst i havbruksnæringen er viktig for mange lokalsamfunn og andre næringer, men vekst i havbruksnæringen må

være bærekraftig. Vekst kan ikke gå på bekostning av dyrevelferd og miljø.

Riksrevisjonen har påvist svakheter i myndighetenes forvaltning av fiskehelse og fiskevelferd. Riksrevisjonen har i sin rapport slått fast at Mattilsynet og Fiskeridirektoratet samarbeider for lite, og at tillatelsessystemet for havbruk er fragmentert og dermed utfordrende å kontrollere. Vi har nylig sett medieoppslag som understreker viktigheten av uanmeldte tilsyn, og jeg er derfor glad for at fiskeriministeren følger opp dette.

Havbruksnæringen har ansvaret for å følge opp de strenge reglene som er satt for å ivareta dyrevelferden, men vi ser i dag at fiskedødeligheten er altfor høy. Offentlige myndigheter har ansvaret for tilsyn og kontroll. Mattilsynet har en viktig jobb for å påse at regelverket for mattrygghet, fiskehelse og fiskevelferd etterlevs. Mattilsynet skal både veilede og føre tilsyn. Jeg er derfor glad for at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har foreslått å styrke Mattilsynets budsjett med 10 mill. kr. Men næringen har et selvstendig ansvar for at regelverket etterlevs.

Riksrevisjonen har levert en grundig rapport som vil være et viktig bidrag i det videre arbeidet med fiskehelse og fiskevelferd. Havbruksutvalget har levert en rapport som tar for seg en helhetlig tilnærming til tillatelsessystemet, som er ute på høring med høringsfrist i januar. Og regjeringen har varslet en dyrevelferdsmelding i 2024, hvor også fisken vil ha sin plass. Det vil være naturlig å følge opp Riksrevisjonens rapport i sammenheng med disse prosessene også i Stortinget.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [10:28:28]: Jeg er veldig glad for at denne diskusjonen er tatt opp sånn som den nå er. Det er et par aspekt som jeg har lyst til å sette litt søkelys på. Det ene er: Hva skjer med den ville fisken? Hva slags forskning har vi på hvordan oppdrett påvirker den ville fisken og vandringsystemet den har? Vi har jo merket at det kommer litt mindre fisk inn til Lofoten, og jeg tenker: Har vi god nok kunnskap om disse tingene? Utføres det statlig forskning, eller er det oppdrettsnæringen selv som driver forskning? Jeg ønsker meg statlig forskning på disse tingene. Villfisk er fortsatt en viktig ressurs som vi er nødt til å ta vare på i langt større grad.

Grunnen til at jeg tar opp dette, er at jeg har fått en del bekymringsmeldinger fra vanlige fiskere som har brukt litt superenkel forskning. Det de ser, er at når torsken kommer til land for å gyte, stopper den liksom i kanten før den går opp. Om dette har årsak i at det er en ganske stor masse av oppdrettsfisk som da – jeg holdt på å si – driter i havet og alt slikt, må man få forsket på det. Har dette noe å si?

Mitt budskap er: Prøv fortsatt å se på disse tingene. Vi er nødt til å ha begge deler, både oppdrettsfisk og villfisk, og vi må ta vare på begge.

Presidenten [10:30:22]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:30:26]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i sjøloven og skipssikkerhetsloven (elektronisk tinglysing av skip og rettigheter i skip) (Innst. 59 L (2023–2024), jf. Prop. 129 L (2022–2023))

Runar Sjøstad (A) [10:30:57]: Nærings- og fiskeridepartementet fremmer i denne proposisjonen forslag til endringer i lov av 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten, sjøloven, for å legge til rette for elektronisk tinglysing av skip og rettigheter i skip.

Jeg ønsker bare å takke komiteen for et godt samarbeid og viser til at komiteens tilråding i denne saken fremmes av en samlet komité.

Presidenten [10:31:25]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:31:29]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Sveinung Rotevatn og Ingvild Wetrhus Thorsvik om tiltak for å reetablere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden (Innst. 66 S (2023–2024), jf. Dokument 8:271 S (2022–2023))

Presidenten [10:31:51]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen. Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Rasmus Hansson (MDG) [10:32:22] (ordfører for saken): Venstre foreslår i denne saken tiltak for å redusere fiskets belastning på Oslofjorden og for å gi mulighet til å opprette lokale fiskeforbudssoner og forby bunntåling.

I tillegg foreslår ulike konstellasjoner av partier utredning av større lokale verneområder og fiskerirestriksjoner og etablering av et bredt forskningsprogram som kunnskapsgrunnlag for å redde Oslofjorden. Ingen av disse forslagene får flertall. Regjeringspartiene stemmer imot alt.

Forslagene er fremmet av en grunn. Undersøkelser slår fast at torskebestanden ikke tar seg opp til tross for iverksatte tiltak for å begrense beskatningen. Torsken i Oslofjorden er ikke fredet i praksis. Fredningen er begrenset, og det er store dispensasjoner for yrkesfiske. Reketråling gjør stor fysisk skade på bunnen og tar bifangst av viktige arter. Kysttorsken i Oslofjorden er til dels lokal og trenger lokal forvaltning. Redningsplanens store sak, altså den forrige og denne regjeringens redningsplan for Oslofjorden, nemlig nitrogenrensing, er fortsatt bare på utredningsstadiet. Det vil ta mange år og mange milliarder før store nitrogentiltak vil gjøre fjorden bedre.

Det er ikke sånn at bare ved å fikse torsk og nitrogen blir Oslofjorden «great again». Hvis et komplekst økosystem skal bygges opp igjen, må mange arter og store områder skjermes mot påvirkning, og det må gis rom til faglig prøving og feiling for å finne løsninger. Derfor trenger oslofjordpolitikken at regjeringen tar ordet «helhetlig» i oslofjordplanens navn mye mer på alvor. Det å sikre at fiskerne får fiske den siste fisken er ikke å gjøre fiskeriene en tjeneste.

Økologisk strekker Oslofjorden seg langt ut i Skagerrak og Kattegat. Derfor trenger en helhetlig redningsplan også et helhetlig og samordnet kunnskapsgrunnlag basert på samordningen av den forskningsaktiviteten som foregår.

Regjeringspartiene bør merke seg at deres partier rundt Oslofjorden lover velgerne mye mer enn det deres partifeller på Stortinget stemmer for i dag. Fremskrittspartiet bør merke seg at de er uenig med sitt eget fylkesråd i Akershus, som sier:

«Fylkesrådet ønsker at det lages større vernesoner i Oslofjorden der fangst og fiske er forbudt frem til et sunt liv i fjorden er gjenopprettet (...) Opprettelse av flere reservater kan være aktuelt, for eksempel for hummer og fisk, og bygging av rev og ålegressenger.»

Det er for langt mellom den økologiske virkeligheten i Oslofjorden og flertallets vilje til å gjøre noe med den. Forskningen kommer til å tvinge flertallet til å gjøre mer. Det er synd for velgerne og fjorden at det foreløpig går for sakte.

Jeg fremmer de forslagene vi står bak.

Presidenten [10:35:30]: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Solveig Vitanza (A) [10:35:43]: Takk til forslagsstillerne fra Venstre for forslaget. Jeg er glad for at Venstre er opptatt av en ren Oslofjord med en livskraftig fiskebestand. Det var Venstre som i sin tid fikk gjennomslag for en helhetlig plan for Oslofjorden, noe som betyr

mye for forvaltningen av de tiltakene som nå blir gjennomført.

Oslofjorden betyr mye for mange, både for dyr og for mennesker. Selvsagt ønsker vi i Arbeiderpartiet en ren, mangfoldrik og tilgjengelig Oslofjord. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen jobber nå aktivt for å følge opp tiltaksplanen. Vi anerkjenner at det ikke er en kvikkfiks, men både staten, fylkene og kommunene jobber nå aktivt sammen for å nå målet. Jeg tror det er lurt at vi nå vurderer effekten av tiltakene før vi begynner å endre forvaltningen og knuse historiske næringer.

Vi i Arbeiderpartiet tar miljøtilstanden Oslofjorden er i, på høyt alvor, men vi må ta inn over oss at miljøutfordringer kommer av flere grunner. Naturlig avrenning fra det meste av østlandsområdet har utløp i Oslofjorden: utslipp fra kommunale avløp, avløp i spredte bebyggelser og avrenning fra landbruket. I tillegg påvirker klimaendringene miljøet og forsterker effekten av de menneskelige aktivitetene. I årets jordbruksoppgjør var vi enige om å sette av midler til styring av vannmiljøtiltak i Oslofjorden, og i regionalt miljøprogram ble det satt av 150 mill. kr øremerket til tiltak for å redusere avrenningen.

En innføring av et generelt forbud mot bunntråling i dette området vil innebære at den eksisterende kystrekeflåten ikke vil kunne utøve dette fiskeriet lenger. I tillegg vil det ha konsekvenser for fartøysiden og svært negative konsekvenser for aktivitetene på land, som er helt avhengig av råstoffene. I dag foregår trålingen i områder som har vært brukt til matproduksjon i mange tiår. Yrkesfisket i Oslofjorden er i dag en relativt begrenset aktivitet, både når det gjelder fangstmetode og når det gjelder antallet fiskefartøy. Heldigvis er fiskeriet proaktivt, og det gjøres stadig et kontinuerlig arbeid med å utvikle redskaper som er mer skånsomme mot havbunnen og mer treffsikre med hensyn til målarten for fiskeriet.

Det er innført flere tiltak på fiskerisiden som skal begrense fiskeriaktivitetene i Oslofjorden. Det må forventes at den synlige effekten av ethvert tiltak i et komplekst marint område tar tid. Det gjelder særlig i Oslofjorden, hvor mange ulike faktorer påvirker situasjon.

Vi kan dessverre ikke stemme for disse forslagene. Når det er sagt, deler vi fortsatt ambisjonen om en ren, mangfoldig og tilgjengelig Oslofjord, og vi fortsetter å arbeide med en helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord.

Olve Grotle (H) [10:38:52]: Miljøtilstanden i Oslofjorden er alvorleg. Dette har fleire grunnar, m.a. at fjordområdet ligg langs det mest tettfolka området i Noreg og difor er utsett for mange ulike miljøpåverknader. Det blir vidare vist til at naturleg avrenning frå det meste av austlandsområdet endar i Oslofjorden, og i tillegg kjem

utslepp frå kommunale avløp og avløp frå spreidd busetnad og avrenning frå landbruket.

Dette medfører ei for høg belastning av nærings salt og partiklar, som m.a. fører til oppblomstring av algar og tilslamming, noko som igjen har negative konsekvensar for plante- og dyreliv og for menneske. Vidare blir det understreka at klimaendringane påverkar miljøet og forsterkar effektane av menneskeleg aktivitet.

Havforskningsinstituttet har gjennomført undersøkingar som viser at tilstanden er at kyst- og fjordtorskbestandane i Oslofjorden, men også lenger sør, over tid er reduserte med vedvarande høg fiskedødelighet for kystnær torsk. Undersøkingar viser også at det er fritidsfisket som står for det høgaste uttaket av kysttorsk i Oslofjorden. For å bidra til vern av kysttorsken i sør blei det i 2019 innført ei rekkje tiltak. I tillegg blei det innført tekniske reguleringar, som sorteringsrister i rekefisket og større maskevidd, for å sikre betre selektivitet i fisket og passe på den mest sårbare og minste fisken.

Høgre meiner det er viktig å understreke at forvaltning av marine resursar i dag skjer på nasjonalt nivå, og at oppgåva med forvaltning og kontroll av marine resursar ligg hos Fiskeridirektoratet. Det er svært viktig å halde fast ved at forvaltninga av fiskeresursane skal vere eit nasjonalt ansvar. Eg viser til det som er sagt om dette i komitémerknadene.

Høgre vil støtte framlegget om at regjeringa blir bedt om å greie ut behovet for sterkare fiskerestriksjonar i Oslofjorden og behovet for større marine verneområde, og viser nærmare til det som er sagt om dette i merknadene.

Høgre vil til slutt understreke at hausting av marine resursar, som er matproduksjon, i regelen vil medføre ein viss påverknad på naturen. Botntråling er den einaste effektive måten å fiske reker på. Samstundes går botntråling føre seg i Oslofjorden og lenger ut i Skagerrak, i hovudsak på velkjente rekefelt. Trålinga skjer i område som har vore nytta til matproduksjon i mange tiår, og yrkesfisket i Oslofjorden i dag er relativt avgrensa, både når det gjeld mengde av fangst, og når det gjeld talet på fiskefartøy. Ein bør difor vere forsiktig med å indikere at ansvaret for tilstanden i Oslofjorden ligg hos eit lite tal yrkesfiskarar.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [10:41:52]: Det er ingen tvil om at miljøtilstanden i Oslofjorden er alvorlig. Tarreskog og ålegrasenger er i kraftig tilbakegang, og torskebestanden er på et historisk lavt nivå. Miljøgifter har ført til at fisk og skalldyr fra deler av fjorden ikke bør spises.

Solberg-regjeringen la i 2021 fram en helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv. Tiltaksplanen legger til grunn at det trengs innsats på

alle nivå for å sikre en ren og levende Oslofjord, og at kommune, fylke og stat har ulike roller, men et felles ansvar for at man lykkes med å redde fjorden. I den sammenheng ligger forvaltningen av marine ressurser i dag på nasjonalt nivå. Fremskrittspartiet mener den praksisen må fortsette framfor at det fragmenteres ned på kommunalt nivå i enkelte fjorder.

Fiskeri- og havbruksnæringen er en av Norges viktigste næringer og vil fortsette å være det i framtiden. Gode rammebetingelser med mindre regulering og styring er viktig for at næringen skal overleve og ikke minst vokse ytterligere. Et forbud mot bunntråling, større verneområder og kommunale fiskeforbudssoner vil i praksis bety en nedleggelse av fiskerinæringen i Oslofjorden. I tillegg til at det vil ha enorme negative konsekvenser for fartøysiden, vil det også ha svært negative konsekvenser for aktiviteter på land som er avhengig av råstoff.

Man må være ærlig og innrømme at det er flere andre forhold enn fiskeri som er en hovedårsak til at tilstanden for fiskebestandene i Oslofjorden er alvorlig, og en må i større grad bruke innsats for å finne løsninger som kan bidra til å bedre miljøforholdene i fjorden, for å reetablere flere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden.

I realiteten vil forslagene som Venstre fremmer i representantforslaget, innebære et næringsforbud for fiskerinæringen i Oslofjorden. Det kan Fremskrittspartiet ikke være med og støtte.

Geir Jørgensen (R) [10:44:30]: I likhet med forslagsstillerne er vi i Rødt også svært bekymret for miljøtilstanden i Oslofjorden. Vi ser en fjord som dør langsomt foran oss. Tiltakene er nødt til å komme, og de må komme raskt. Vi kan også bruke den tilgjengelige kunnskapen som vi har om utfordringene i fjorden, og om tilstanden. Det er fritidsfiske som i dag står for det største ressursuttaket, og så er det avrenning fra landbruket og nitrogenholdig kloakk som gjør at vannkvaliteten er som den er. Det er i dag et stort etterslep på kommunale renseanlegg i samtlige kommuner rundt denne fjorden, og det må også tas opp i denne sammenheng.

Når det gjelder fritidsfisket, avdekker en undersøkelse fra 2018 at det er svært lite kunnskap blant fritidsfiskerne om reglene som gjelder – det være seg minste-mål eller andre ting.

Vi fremmer her i dag et forslag i sammenheng med denne saken, hvor vi ber regjeringen, i samarbeid med Fiskeridirektoratet og relevante kommuner, iverksette målrettede informasjonskampanjer rettet mot fritidsfiskere om vernetiltak for torsk.

Så går vi inn i to av de tre forslagene som partiet Venstre har i representantforslaget, men forslag nr. 2 – «Stortinget ber regjeringen forby bunntråling i Oslofjorden» – går vi ikke inn i.

Det er slik at når det er fritidsfisket som er den største trusselen for fiskebestandene, gir det ingen mening å ramme de få yrkesfiskerne som faktisk er igjen i denne fjorden, og som har det som sin næring. Bunntråling håper vi å få opp i denne sal på et bredere grunnlag, for det er en måte å fiske på som er skadelig for miljøet. Men den reketrålingen som foregår i Oslofjorden, regulerer seg mye selv, for dette er et dyrt fiskeri å holde på med, og med nedgang i bestandene vil aktiviteten også være tilsvarende liten. Så vi synes ikke det er riktig å innføre noe yrkesforbud for de få yrkesfiskerne som er igjen, men ellers synes vi de øvrige punktene var veldig gode.

Jeg tar opp Rødts forslag.

Presidenten [10:47:33]: Representanten Geir Jørgensen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ola Elvestuen (V) [10:47:50]: Oslofjorden er, som mange har påpekt, i krise og har vært i krise lenge. Venstre har jobbet lenge for å få på plass tiltak for å få til en bedring av fjorden og klarte i regjering med Høyre og Kristelig Folkeparti – og også med Fremskrittspartiet tidligere – å få på plass en helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord.

Som flere har påpekt her, er det store problemer på flere områder. Vi trenger å få på plass nitrogenrensing og bedre rensing av avløpsvann i hele Oslofjorden. Vi må begrense avrenningen fra jordbruket, egentlig i hele østlandsområdet. Dette er store områder som påvirker Oslofjorden, og man må restaurere og verne mer natur. Men det må også gjennomføres en begrensning av fisket i Oslofjorden. Husk at Oslofjorden hadde et av de rikeste fiskeriene i landet til langt utover 1900-tallet. Det kom fiskere fra Vestlandet til Oslofjorden for å fiske, for her var det rikt fiske. Nå er det altså en kollaps – av torsk og mange andre arter, og overfiske er den viktigste årsaken til at vi har havnet i denne situasjonen.

Havforskningsinstituttet ga i 2021 ut en rapport, Krafttak for kysttorsken. Der påpekes det at bunntråling er den enkeltfaktoren som har påvirket havområdet mest de siste hundre år, og det er det intensive fisket som er den viktigste årsaken til den tilstanden vi har i dag. Derfor fremmer vi forslaget om forbud mot bunntråling. Oslofjorden – også ytre Oslofjord – er det mest intens bunntrålte området i verden. Fra 1890 og framover har det vært bunntråling her, og det er et paradoks at i Oslofjorden kan man ha bunntråling opp til 60 meters havdybde, mens det på Vestlandet er 100 meter og i Nord-Norge 170 meter. Hva er det ved naturmiljøet i Oslofjorden som gjør at man her kan ha en mer intens bunntråling enn det man har i resten av landet?

Vi foreslår også lokale fiskeforbudssoner. Det har vært veldig vellykket med hummerfredningsområdene både i Oslofjorden og ellers. Det viser seg at der klarer

hummeren seg bedre, den blir større, og det har en påvirkning også utenfor fiskefredningsområdet. Grunnen til at vi foreslår at kommunene kan få lov til å innføre fiskeforbudssoner, er at vi tror at de har større vilje til å gjøre det enn det nasjonale myndigheter har. Det vil gi en effekt også utenfor fiskeforbudssonene, der dette vil gi en positiv effekt. Hvorfor denne motstanden? Det er uforståelig for meg.

Statsråd Cecilie Myrseth [10:51:17]: Oslofjorden ligger langs det tettest befolkede området i Norge, og vi er alle enige om at Oslofjorden har miljøutfordringer på grunn av både avrenning fra landbruket, belastningen fra næringssalter og oksygeninnhold i bunnvannet.

I tillegg påvirker klimaendringer miljøet og forsterker effektene av menneskelig aktivitet. Sommerens ekstremvær har også tilført fjorden store mengder partikler og næringssalter. Vi har ikke full oversikt over hvor lenge dette også vil påvirke miljøet i fjorden negativt. Dette kystområdet er sårbart på grunn av mange forskjellige påvirkningskilder som stammer fra brukere tett på fjorden og brukere lenger inn i landet.

Fisken i Oslofjorden har lange tradisjoner, både yrkesfisken og fritidsfisken, men ressursene har over tid blitt for hardt utnyttet. Det er derfor innført tiltak for å beskytte kysttorskens. Forvaltningen av marine ressurser skjer i dag på nasjonalt nivå. Det mener jeg må fortsette. Fisken, som er en levende og vandrende ressurs i havet, forholder seg ikke til kommunegrenser.

Fiskeridirektoratet har gjennom mange år opparbeidet seg kompetanse og kunnskap om marin ressursforvaltning som få andre har, og de bør fortsatt være den sentrale forvaltningsmyndigheten for regulering av fiskeriresursene. Lokale myndigheter og lokale interesser er tett på aktiviteten i sine områder og kan selvsagt bidra med sine erfaringer og innspill.

Høsting av marine ressurser er matproduksjon, og matproduksjon vil innebære en viss påvirkning på naturen. En innføring av et generelt forbud mot bunntråling i dette området vil innebære at den eksisterende kystrekeflåten ikke vil kunne utøve dette fiskeriet lenger. Det vil også gå ut over aktiviteter på land som er avhengig av råstoffet, i tillegg til befolkningens tilgang på ferske reker. Bunntråling er per i dag den eneste effektive måten å fiske reker på. Samtidig er det sånn at bunntrålingen i Oslofjorden og lenger ut i Skagerrak foregår i områder som er brukt til matproduksjon i mange tiår. Yrkesfisken i Oslofjorden er i dag relativt begrenset når det gjelder både fangstmengde og antall fartøy. Det er også et forbud mot å tråle på dyp mindre enn 60 meter.

Regjeringen tar på største alvor den miljøtilstanden Oslofjorden befinner seg i. Oslofjorderådet er og vil fort-

sette å være en viktig samordningsarena for alle de berørte interessene og aktørene i Oslofjordregionen.

Presidenten [10:54:12]: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [10:54:27]: Jeg synes argumentasjonen mot at kommunene kan opprette fiskeforbudssoner, og at det skulle være en slags trussel mot nasjonal forvaltning av fiskeressursene, er helt fascinerende. Dette er bare områder hvor man ikke får lov til å fiske, og nasjonale myndigheter kan fortsatt kontrollere hvor mye man får fiske, og hvordan dette skal være. Her gir man bare et område hvor det er begrensninger, noe som vil gi mer fisk også i andre områder. Mitt spørsmål er: Hvordan begrunner man det – hvordan er mulighetene for å ha fiskeforbudssoner en trussel mot nasjonal forvaltning av fiskeressursene?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:55:10]: Jeg merker meg at vi her er uenige om hvordan dette skal forvaltes. Jeg tror at om vi skulle åpne opp for å drive med lokal ressursforvaltning av ulike fiskearter og marine ressurser som lever i havet rundt om i hele landet, ville det ikke blitt en særlig bra eller helhetlig forvaltning. Jeg mener at de samme reglene må gjelde her som for resten av landet, og selvfølgelig skal lokale interesser være tett påkoblet. Jeg mener dette er den beste måten å forvalte våre evigvarende ressurser på, og jeg kan leve med at vi er uenige om det.

Ola Elvestuen (V) [10:55:48]: Jeg legger merke til at på andre områder er man opptatt av at man skal ha lokal myndighet, planmyndighet etc., men ikke på dette feltet.

Jeg kan spørre om en annen ting, om dette paradokset at det bare er blitt sånn at i Oslofjorden kan man tråle helt opp til 60 meters dybde. På Vestlandet er det 100 meter, og nordpå er det 170 meter. Vil statsråden se på å sette den samme dybden i Oslofjorden som det er på Vestlandet? Jeg kan ikke skjønne dette. Er det noe annet ved naturen i Oslofjorden som gjør at man her kan ha bunntråling på grunnere vann enn det man vil tillate på Vestlandet?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:56:29]: Både landet, fjordene og havområdene våre er rimelig forskjellige, så om man skulle sette én standard for hele landet, tror jeg heller ikke det hadde vært en særlig klok eller bra forvaltning, heller ikke for bærekraften. Vi er selvfølgelig nødt til å gjøre lokale vurderinger ut fra lokale forhold. Det er jo en forutsetning for forvaltning.

Rasmus Hansson (MDG) [10:57:04]: Som jeg vil komme inn på i et innlegg senere, og som alle for så vidt vet, har fredningstiltakene for torsk i Oslofjorden ikke

virket. Det er ikke noen oppgang i bestanden, det er ikke oppgang i fangstene. Til dette svarer statsråden at hun fortsatt vil vente og se fordi ting tar tid. Nå er Oslofjordens problem at ting har tatt tid lenge, og at det absolutt hele tiden har gått nedover. Hvor lenge har statsråden tenkt å vente før hun konstaterer at det må settes inn strengere og mer effektive tiltak for å bevare torsken?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:57:53]: Jeg merker meg at det er et ganske bredt flertall som er enig i den linjen som jeg nettopp har lagt fram, og jeg er ganske sikker på at det sterke flertallet også ønsker å få en rene, bedre og mer bærekraftig Oslofjord. Det er satt i gang en rekke tiltak både under forrige regjering og under denne regjeringen. Jeg tenker at det er viktig at dette får virke sammen, og så følger man med og kommer med ulike tiltak. Jeg mener jo at vi har et felles mål, og det er at vi skal ha en ren og frisk Oslofjord, og ulike tiltak fra ulike departement er allerede satt i gang.

Presidenten [10:58:31]: Replikkordskiftet er avsluttet.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Rasmus Hansson (MDG) [10:58:47]: Tilstanden i Oslofjorden er ingen tilfeldighet. Den er et resultat av politikk og forvaltning, og vi må bare kunne slå fast at en elendig politikk og en elendig forvaltning har gitt et elendig resultat. Og spørsmålet er: Når skal vi ta dette inn over oss? Når skal forvaltningen og regjeringen ta inn over seg at de metodene og de forvaltningsbeslutningene som har vært brukt til nå, har gitt et kjempedårlig resultat for fiskeriene, som er redusert fra veldig mye til nesten ikke noe, og for økosystemet i Oslofjorden, som skal være fremtiden for fiskeriene?

I Havforskningsinstituttets egne undersøkelser av de tiltakene som er gjort til nå, slås det fast at tiltakene foreløpig ikke har gitt effekt, og det understrekes at det samtidig er åpning for betydelig kommersielt fiske på bl.a. torsk i Oslofjorden. Så de fredningstiltakene som det i generelle former vises til, lekker ganske betydelig – med vilje. Samtidig slår den samme rapporten fra Havforskningsinstituttet fast at det nå er behov for forvaltning som gir mulighet for alle arter til å bygge seg opp, forvaltning som tar hensyn til de artene som er viktige for andre arter i økosystemet, og at det er behov for bredde i tiltakene.

Det som preger Oslofjord-planens forvaltere nå, er en overdreven opptatthet av bare nitrogen og torsk. Men vi kommer ikke til å redde Oslofjorden ved en ensidig opptatthet av nitrogen og torsk, og nitrogen kommer det til å ta veldig lang tid før vi får gjort noe med.

Da Chesapeake Bay ble restaurert fra sin økokatastrofe, startet man med å gjenoppbygge filterspisernes økosystemer, altså østersrev osv., og ta vare på pelagisk fisk som er viktig mat for andre fisk. I Oslofjorden vil det være brisling. Den typen tiltak er det Oslofjorden trenger for å komme på bena. Vi gjør ikke fiskeriene noen tjeneste ved å holde liv i gamle fiskerier, som er en fortsatt trussel mot et økosystem som trenger frihet til å komme seg på bena.

Ola Elvestuen (V) [11:01:54]: Jeg vil si det samme som representanten Hansson, og understreke at det som sikrer fiskeriene i Oslofjorden, er mer fisk i Oslofjorden. Jeg vil også berømme Rasmus Hansson for å nevne situasjonen i Chesapeake Bay, for planen for Chesapeake Bay var også motivasjonen for en helhetlig plan for Oslofjorden. Det som reddet Chesapeake Bay, var nettopp at man mobiliserte på alle nivåer. Det er det vi trenger i Oslofjorden for å få tilbake livet. Da må kommunene, fylkene og staten jobbe sammen for å få dette på plass, og vi må få tiltakene til å henge sammen.

Jeg vet at lokale myndigheter har mye sterkere vilje til å gjennomføre tiltak enn det jeg ser og hører fra regjeringen per i dag. Det gjelder også det å innføre verneområder. Derfor har vi foreslått å gi kommunene mulighet for å ha fiskeforbudssoner. Jeg er helt sikker på at kommunene rundt Oslofjorden ville innføre det mye raskere og i større omfang enn det staten har vilje til. Det truer virkelig ikke den nasjonale forvaltningen av fiskebestandene. Dette vil være tiltak for å få mer fisk, som får bedre miljøer, som gir et grunnlag for nasjonal fiskeriforvaltning til å kunne forvalte dette slik at man etter hvert kan få et rikere fiske, ikke bare videreføre en politikk som gjør at det blir dårligere og dårligere, som i dag.

Det må komme begrensninger på bunntrålingen i Oslo. Jeg synes det er fascinerende å lese innstillingen til saken. Det er vel Fremskrittspartiet som mener at det som skal sikre fiskeriene, er at man ikke skal ha begrensninger på fisket, at man ikke skal ha verneområder, at det liksom er begrensningene som truer fisket. Det er jo stikk motsatt. Det som truer fisket, er at det nesten ikke er noen bestander igjen, og det gjelder også rekefisket. Det vi trenger, er en strengere forvaltning som gjør at vi får livet tilbake i fjorden.

Et minimum må være at vi rundt Oslofjorden, som er det mest truede havområdet vi har, i hvert fall får det samme regelverket som det man har på Vestlandet, om ikke i Nord-Norge, og at man i hvert fall får et forbud mot å tråle på grunnere vann enn 100 meter. Verneområdene må bli utvidet.

Man sier at kommunene ikke skal få større innflytelse. Det er fascinerende. Når det gjelder plan- og bygningsloven, er hele poenget for disse partiene at de skal

få mer innflytelse, men altså ikke i fiskeriforvaltningen. Da må man ha en prosess for å få flere verneområder. Foreløpig har vi ikke sett noen ting fra regjeringen på dette området.

Presidenten [11:04:58]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:05:03]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen om eierskapsbegrensninger i dagligvarebransjen (Innst. 64 S (2023–2024), jf. Dokument 8:268 S (2022–2023))

Presidenten [11:05:19]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:05:40] (ordfører for saken): God konkurranse i dagligvaresektoren er viktig. Det er viktig for å sikre riktige priser, og det er viktig for å sikre et godt utvalg for oss som handler i butikkene. Konkurransen i norsk dagligvaresektor er ikke like god som den bør være, ikke fordi de tre store dagligvareaktørene ikke konkurrerer seg imellom, for det gjør de, men de er bare tre. I tillegg er konkurransen svak i deler av leverandørleddet, og det går ut over forbrukerne. Det gir høyere priser enn nødvendig, og det gir dårligere utvalg enn vi ønsker oss.

Et velfungerende dagligvaremarked gir forbrukerne tilgang til et bredt utvalg av dagligvarer av god kvalitet, riktig priset og i ulike priskategorier, men vi vet også at utfordringene er store, komplekse og sammensatte. Dette er ikke noen kvikkfix, dessverre.

Stortinget har lenge stått sammen om å sikre bedre konkurranse i hele verdikjeden for dagligvarer. Det var derfor Stortinget fattet vedtak i forrige periode for å styrke konkurransen, og det er derfor vi inngikk det store matmaktforliket våren 2022. Men det at vi fatter vedtak i Stortinget, fordrer jo at regjeringen følger dem opp. Foreløpig er det veldig mange ord, veldig mange utredninger, uten at de omsettes i handling, bokstavelig talt. Derfor forstår jeg Rødts utålmodighet i denne saken, og jeg forstår ønsket om å ta nye grep.

Utfordringen er likevel at det som her foreslås, ervervstak, ikke vil ha den effekten vi egentlig ønsker oss

på Stortinget. Det er også problematisk å gjøre det i én enkelt bransje. Så sagaen om dagligvarebransjen fortsetter. Vi kommer til å fatte nye vedtak i Stortinget for å forsøke å få dette markedet til å fungere best mulig, men vi skal vokte oss vel for å bli overivrige når det gjelder regulering av én enkelt bransje og ett enkelt marked. For selv om konkurransen ikke er god nok, og vi ønsker oss lavere priser og bedre utvalg, fungerer markedet likevel forholdsvis godt.

Jeg tar opp forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Presidenten [11:07:57]: Representanten Lene Westgaard-Halle har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Anniken Huitfeldt (A) [11:08:11]: Nå er det mange folk som sliter med de høye prisene, og selv om prisveksten i Norge er lavere enn i andre land, må vi gjøre alt vi kan for å holde prisene nede, både i den økonomiske politikken og gjennom å forbedre konkurranse-situasjonen i dagligvaremarkedet. Vi ser at prisveksten på mat og drikke synker, men den er fortsatt altfor høy. En del av dette bildet handler om forhold og struktur i Norge, bl.a. konkurranseforholdene i alle ledd i verdikjeden for mat.

Jeg er veldig glad for at næringsministeren har satt i gang historisk mange tiltak rettet mot dagligvaremarkedet. For Arbeiderpartiet er det viktig å være tydelig på at dagligvarebransjen, både leverandører og butikker, skal være bevisst på sitt samfunnsansvar og sørge for at prisene ut til forbrukerne ikke øker mer enn absolutt nødvendig.

Det er sammensatte grunner til at vi opplever prisvekst i dagligvarebransjen, også forhold som er knyttet til geografi, spredt bosetning, klima og andre rammebetingelser. Jeg mener vi skal være veldig forsiktige med lettvinde løsninger fordi vi ikke vet hvordan dette slår ut i den andre enden. Dagligvaremarkedet er komplisert og satt sammen av mange verdikjeder, fra underleverandører via grossister og transportledd og ut til butikkene.

Fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet tok over regjeringsmakta, har vi gjort veldig mye. Den forrige regjeringen hadde ikke gjort noen ting, og jeg mener at utredning og kunnskapsgrunnlag for å få opp åpenhet er viktige tiltak. Vi har også lansert en veldig konkret tipunktsplan, og vi har bevilget mer penger til Dagligvaretilsynet. Der har bevilgningene økt med 50 pst., og det kan trappe opp arbeidet med ryddige forhandlinger mellom dagligvarekjedene og deres leverandører. Vi er også i gang med å gi Konkurransetilsynet et nytt markedsetterforskningsverktøy for å kunne gripe inn i markeder der konkurransen ikke fungerer. Om noen få uker har Konkurransetilsynet frist for å ferdigstille en undersøkelse om hvordan dagligvaremarkedets innkjøpspriser blir til.

Samtidig er det varslet en ny høring på et forslag til forbud mot prisdiskriminering.

Rødt har sikkert gode intensjoner med forslaget, men det innebærer bl.a. å bryte opp aktører og hvor mye de kan vokse, noe som er et svært inngripende tiltak, og det er ikke en næringspolitikk som Arbeiderpartiet foreferter. På linje med forslagsstillerne ønsker jeg at ting skal skje fort, men vi må ta inn over oss at vi i verste fall kan fatte beslutninger som kan bidra til å svekke konkurransen i dagligvarebransjen, og det er absolutt ingen tjent med. Vi må ikke innføre forhastede tiltak på mangelfullt grunnlag. Det kan bidra til dårligere konkurranse, og det kan også føre til høyere priser, noe som vil være svært uheldig.

Geir Jørgensen (R) [11:11:07]: Makt- og pengekonstrasjonen i norsk dagligvarebransje har gått fra vondt til verre. Den har utviklet seg i en ekstrem retning. Hvis man legger til grunn EUs definisjon av dominerende markedsaktører, faller alle de tre norske dagligvaregigantene inn under denne definisjonen. Vi har reist dette forslaget for å gi Konkurransetilsynet de nødvendige verktøyene for å knekke opp disse oligopolene, for å bruke det ordet. Det er altså en betegnelse på aktører som er så mektige at de kan sitte og dele et marked mellom seg. Og det er jo ganske interessant at det er vi i Rødt som må komme med dette for å få det frie markedet til å fungere til beste for forbrukerne, mens høyresiden stritter imot.

I første halvår 2023 steg matvareprisene her i landet med 11 pst. i snitt. For de som er nødt til å bruke en stor andel av sin inntekt til mat, er dette dramatiske tall. Hvordan er det da mulig å kalle disse enkle forslagene for inngripende tiltak? Det som er inngripende, er jo disse dagligvaregigantenes inngrep, ikke bare i vanlige folks privatøkonomi, men også i måten vi produserer mat på her i landet.

Vi kan ikke snakke om kjedemakten uten å komme innom begrepet «egne merkevarer», EMV. Nå er altså 20 pst. av omsetningen hos disse tre dagligvareaktørene egne merkevarer. Her har de kjøpt seg inn bakover i verdikjeden i norsk matproduksjon og kan i stor grad være med og diktere hvordan matproduksjonen skal foregå, på bekostning av vårt eget landbruk. Disse gigantene har selv kontroll over 50 pst. av det solgte kvantumet av frossent og ferskt kjøtt. Dette er stikk i strid med de overordnede målene vi har for matproduksjon her i landet, og jeg synes det er beklagelig at ikke flere kunne slutte seg til dette forslaget.

Jeg tar opp forslagene som Rødt er med på.

Presidenten [11:13:58]: Representanten Geir Jørgensen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [11:14:14]: Dagligvarehandelen omsatte for 224 mrd. kr i fjor. Norgesgruppen, Coop og Rema 1000 har til sammen en markedsandel på 97 pst., og Norgesgruppen har alene en markedsandel på 44 pst. De kontrollerer dessuten en langt større del av leverandørkjeden. Dette er en bransje med veldig stor makt, det er den viktigste kanalen for bønder og andre som skal selge varene sine til priser som de skal kunne leve av. Og bransjen bestemmer plassen til nye ideer, produkter og aktører. Den avgjør utvalg, den avgjør pris til forbruker, og butikkene deres plasseres der de kan styre reising og transport. De griper rett inn i folks hverdag på mange måter.

Både Miljøpartiet De Grønne og andre partier har tatt opp dette før. Jeg er glad for at regjeringen nå vurderer et forbud mot prisdiskriminering, men det tar tid, og Stortinget bør være utålmodige.

I denne situasjonen foreslår vi, sammen med SV og Rødt, å be regjeringen

«utrede hvordan Konkurransetilsynet kan gis verktøy gjennom lov hjemmel til å bryte opp dominerende aktører i dagligvarebransjen.»

Vi er også med på forslaget om å utrede hvordan

«Konkurransetilsynet kan gis verktøy gjennom lov hjemmel til å kontrollere, sanksjonere eller bryte opp monopoler eller markedsdominans gjennom vertikal integrasjon».

Men å konkludere nå med at løsningen for dagligvarebransjen er å lovregulere eierskapsbegrensninger, som Rødt og SV foreslår, er vi ikke enig i.

Jeg vil også advare mot den koblingen som Høyre og Fremskrittspartiet gjør i innstillingen mellom høye matpriser og bevilgninger til jordbruksoppkjøret. Det Høyre og Fremskrittspartiet påstår, at prisendring på matvarer har vært «spesielt merkelig for kjøtt, melk, ost og egg», er rett og slett feil. Disse varene, som typisk produseres i Norge, har i snitt steget betydelig mindre i pris enn importerte varer. Det er altså ikke norske bonders skyld at maten er blitt dyrere.

Det bør ikke være et mål i seg selv at mat skal være ekstremt billig. Det koster noe å produsere kvalitetsmat, og folk må ha nok. Det folk må ha, er nok kjøpekraft til bra dagligvarer. At stadig flere ikke har det, bør løses med anstendige sosiale ordninger, ikke ved å tyne billigmat ut av bondene. Brems av de tre store kjedenes markedsrett kan også bidra, ikke minst til mer mangfold i bransjen. Det vil være en næringspolitisk fallitterklæring hvis maktkonsentrasjonen i stedet blir enda større.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:17:06]: Dagligvarebransjen er en bransje med stor betydning, og som alle i Norge har et forhold til. Den senere tid har vi dessverre opplevd at matvareprisene har økt mye mer enn

det vi er vant til. Mange kjenner på bekymring i hverdagen knyttet til økte matvarepriser og prisøkninger, og som vanlig rammer det mest dem som har dårligst råd fra før av. Nå går vi inn mot julen, og det er trist å se at mange familier er bekymret. Derfor er det aller viktigste regjeringen kan gjøre, å få kontroll på inflasjonen og bringe prisveksten ned. Der har regjeringen en plan, vi følger opp planen, planen virker, inflasjonen er nå på vei ned, og vi nærmer oss forhåpentligvis rentetoppen. Det er veldig godt nytt for norske husholdninger og norske familier.

Så er det viktig at vi har høyt trykk på arbeidet for å bedre konkurranseforholdene i dagligvaremarkedet, for vi vet at det ikke er sterk nok konkurranse, vi vet at det er for få aktører i verdikjeden for mat. For å få til bedre konkurranse, som igjen skal bidra til bedre utvalg og forhåpentligvis lavere priser for norske familier, har regjeringen iverksatt en tipunktsplan for dagligvarebransjen, og det gjennomføres nå historisk mange tiltak for å bedre konkurranseforholdene. Ett eksempel er at vi har forbudt praksisen hvor dagligvareaktører bokstavelig talt kan stikke kjepper i hjulene for at konkurrenter kan etablere seg i de samme lokalene i framtiden.

Vi jobber videre med mulige forskrifter om forskjeller i innkjøpspriser. Vi har for første gang i norgeshistorien fått en skikkelig kartlegging av både omfang og virkning av egne merkevarer og vertikal integrasjon. Nå vet vi om omfang og virkninger, noe som gjør at vi har et kunnskapsgrunnlag for eventuelt å foreslå å iverksette tiltak. Vi har satt i gang marginstudier for å lære om hvem som tjener på prisøkningene. Vi har satt i gang undersøkelser av prisdannelsen – dette særnorske fenomenet at dagligvareprisene forhandles to ganger i året. Vi har fått slutt på prissignaliseringen der aktører i bransjen varsler hverandre om ventede prisøkninger. Vi har økt bevilgningene til både Dagligvaretilsynet og Konkurransetilsynet. Vi er i ferd med å gi Konkurransetilsynet økte muskler gjennom et nytt markedsetterforskningsverktøy. Og vi gjennomfører andre tiltak.

Jeg deler forslagsstillernes utålmodighet, og jeg vil takke forslagsstillerne for forslaget. Så er jeg ikke enig i forslaget, og det er fordi jeg frykter at det kan bidra til å gjøre vondt verre. Det nå å foreslå inngripende tiltak som kan ha motsatt effekt av hensikten, bør vi ikke gjøre. Dette er en for viktig sak for mennesker og familier i Norge til at vi bør ta noen sjanse. Representantene kan være trygge på at vi jobber på spreng for å bedre konkurransen i dagligvaremarkedet. Jeg understreker at det aldri før har vært igangsatt så mange tiltak parallelt. Det er ikke ett tiltak som vil løse disse problemene, vi må angripe det fra mange kanter.

Presidenten [11:20:12]: De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:20:29]: Vi har gjort veldig mye – den forrige regjeringen har ikke gjort noen ting, sier Arbeiderpartiet fra talerstolen. Den type debatter er sjelden verken formålstjenlige eller ærlige. Jeg forstår at representanten Huitfeldt konsentrerte seg om et annet fagområde inntil ganske nylig, og jeg vil kanskje anbefale representanten å oppdatere seg lite grann på historien til akkurat dagligvarepolitikken, for regjeringen har ikke gjort historisk mye. Foreløpig har ikke regjeringen gjort noe som helst. Regjeringen skal gjøre mye, men foreløpig er ikke ett eneste tiltak gjennomført – ikke ett. Så hvis det er regjeringens definisjon på historisk mye, er jeg litt bekymret. De ti tiltakene som representanten Huitfeldt og for så vidt også statsråden refererer til, er vedtakene som opposisjonen la fram i Stortinget, og som statsråden – heldigvis, vil jeg si – har tatt til seg og sagt at han skal følge opp. Det er bra.

Videre skryter representanten Huitfeldt av at de har økt overføringene til Dagligvaretilsynet – det nevnte også statsråden – mens da vi satt i regjering, gjorde vi ingenting. Vi opprettet bl.a. Dagligvaretilsynet, vi innførte lov om god handelsskikk, og vi la fram en stortingsmelding om dagligvaremarkedet, med en lang rekke tiltak.

Men dette er ikke en konkurranse om hvem som gjør mest, for alle partiene på Stortinget er egentlig veldig enige om akkurat dette feltet. Vi ønsker det samme. Vi ønsket det samme da vi satt i regjering, og vi ønsker det samme når det nå i en liten periode er en annen regjering. Men da må det vi er enige om, altså matmaktforkliket fra 2022, faktisk følges opp. Jeg forstår at det er komplisert, jeg forstår at det er sammensatt, men nå må det skje noe. Dette var våren 2022. Stortinget har vært tålmodig med regjeringen på dette feltet ganske lenge, nettopp fordi vi er enige, men nå er tålmodigheten slutt.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:23:04]: Jeg hører representanten si at vi ikke skal ha en konkurranse om hvem som har gjort mest eller minst, for så ikke bare å melde seg på, men konkurrere veldig hardt i det samme mesterskapet.

Jeg har vært næringsminister i to år. Før det var det åtte år med borgerlig flertall og borgerlig regjering. Hvorfor fantes det ingen definisjon av vertikal integrasjon og egne merkevarer? Hvorfor hadde vi ingen kunnskap om hvordan prisdannelsen i dagligvaremarkedet oppstår? Hvorfor visste vi ikke effekten av prissignalisering? Hvorfor var det ikke gjort utredninger av hvordan Konkurransetilsynet kunne få bedre og sterkere verktøy i møte med disse utfordringene?

Det er riktig at forrige regjering la fram en dagligvaremelding. Det er riktig at forrige regjering vedtok å

etablere Dagligvaretilsynet. Det har jeg også gitt forrige regjering ros for. Jeg har sågar gitt hele Stortinget ros for at vi har samlet oss om viktige tiltak. Men representanten vet at dette er kompliserte utfordringer som vi ikke kan løse fra en dag til en annen. Representanten vet at det er mye som står på spill, og at feil tiltak kan få helt motsatt effekt av det vi ønsker oss. Representanten vet at av tipunktplanen som regjeringen gjennomfører, er det mange av tiltakene som er igangsatt eller slutført, for det har næringskomiteen fått svar på i brev form.

La oss heller diskutere det denne saken handler om, og det er et forslag fra partiet Rødt med nye, konkrete forslag til hva man eventuelt kan gjøre ytterligere for å bedre konkurransesituasjonen. Der kan vi saklig sett være uenige. Vi deler de samme intensjonene og ambisjonene, og så er det et flertall i denne salen som mener at de forslagene Rødt tar til orde for, ikke bør gjennomføres nå, fordi de kan ha motsatt effekt. Men vi tar det med oss som inspirasjon i arbeidet, f.eks. det at representantene mener at en bør se på om Konkurransetilsynet skal ha mer å si ved vertikal integrasjon – altså dette fenomenet der store aktører sikrer seg stadig større innflytelse i verdikjeden gjennom at de f.eks. både kontrollerer detaljist, kjede, grossist, leverandør, logistikkledd, og også kontrollerer merkevaren og til og med produksjonen – og at det kanskje bør være mulig for Konkurransetilsynet å gripe inn i det.

Det er grunnen til at vi har hatt et forslag på høring om nettopp å gi Konkurransetilsynet et nytt verktøy, markedsetterforskningsverktøyet. Der gjennomgår vi nå høringene. Det er heller ingen enkel sak, men jeg håper vi kan få det verktøyet på plass, og at vi kan komme til Stortinget med et lovforslag om ikke så altfor lenge. Det vil være med på å ivareta de intensjonene som forslagsstillerne har, uten at vi går for langt og gjennomfører tiltak som kan ha motsatt effekt av det vi ønsker oss. Så litt mer oppmerksomhet på det saken faktisk handler om, de forslagene som faktisk ligger på bordet, tror jeg folk der hjemme som eventuelt følger denne debatten, først og fremst er opptatt av.

Presidenten [11:26:06]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:26:11]

Interpellasjon fra representanten Geir Jørgensen til næringsministeren:

«Det luxembourgske selskapet Freyr har nylig lagt planene om å bygge batterifabrikk i Mo i Rana på is. Selskapet har ikke produsert et ferdig batteri, men har gitt inntjening for styre og ledelse: For 2022 og 2023 er styret gitt nærmere 9 millioner kroner i godtgjørelse. Øverste

leder fikk 27 millioner kroner i lønn i 2021. Dette samtidig som det er gitt nærmere 200 millioner kroner i statlig støtte og løfter om mye mer hjelp.

Hva gjør regjeringen framover for å sikre at støtten til ny grønn industri ikke gir uforholdsmessig privat berikelse?»

Geir Jørgensen (R) [11:27:02]: I likhet med nordlendinger flest og alle som er interessert i at vi skal klare en grønn omstilling her i landet, har man fulgt historien om flaggskipet Freyr over mange, mange år. Jeg var til stede da de åpnet sitt kontor i Mo i Rana og la fram sine planer. De var tydelige på at de faktisk skulle klare å realisere denne batterifabrikken uten å være nødt til å bygge ned mer natur i nærområdet.

Rana har som industristed fantastiske fortrinn for å komme i gang med industri. Man har et kraftoverskudd. Man har folk som er i et kompetansemiljø i industriparken, og som kan disse tingene. Likevel begynte vi allerede tidlig å ane uråd da Freyr kom med sine planer. De skulle fly inn 25 pst. av arbeidsstokken fra Japan og Sør-Korea. Dette var argumenter for å tvinge fram en storflyplass i Rana som ikke engang Avinor ville bygge. Nordland fylkeskommune fylte på med million på million til Rana Utviklingsselskap for at samfunnet skulle være i stand til å håndtere denne store industrietableringen, og presset mot myndigheter for å få bevilget offentlige midler tiltok ganske raskt.

I dag står vi med fasiten på hva som har skjedd. Vi har ikke fått produsert et eneste batteri i Mo i Rana. Prosjektet er kraftig nedskalert, og det har vært full fest i toppetasjen fra første dag. Nå har selskapet mistet 90 pst. av aksjeverdien, og i 2022 fikk styret i Freyr godtgjørelser som da var verdt innpå 60 mill. kr. På to år tjente tre sjefer i dette selskapet 125 mill. kr. Vi har sett at enkelte av eierne har tatt med seg formuen og flyttet til Sveits. En gjennomgang fra Finansavisen tyder på at selskapet har brukt til sammen 185 mill. kr på styre og toppledere. Dette er honorarer, lønn og utbetalinger til enkeltpersoner som vi ikke har sett før i norsk industrihistorie. Vi ser også at Freyr har fått en betydelig statsstøtte. Det er rundt 180 mill. kr fra Enova og Innovasjon Norge, og en lånegaranti fra staten på 4 mrd. kr via Ekspertfinansiering Norge.

Denne og den forrige regjeringen har ikke stilt krav til utbetalinger til investorene og styrene bak, men likevel har man kommet opp i denne situasjonen hvor det ikke blir noen fabrikk. De private formuene til disse folkene er formidabel, og nå vet ikke Rana-samfunnet hva de kan forvente framover. Så da blir spørsmålet til statsråden: Hva har man gjort for å sikre de offentlige investeringene som er gjort her? Er det ikke stilt krav til at dis-

se selskapene skal levere når de har mottatt så mye offentlig støtte som det Freyr har?

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:31:29]: Jeg vil takke representanten for et spørsmål jeg forstår at stilles, og et spørsmål jeg tror mange i vårt land også er opptatt av. La meg bare først få ta bakteppet. Vi skal nå gjennomføre den sannsynligvis største omstillingen i både norges- og verdenshistorien noensinne. Vi skal gå fra å være et fossilt samfunn til å bli et fornybart samfunn. Hele verden skal elektrifiseres. Vi skal fase ut fossil energi, og vi skal fase inn ren, fornybar energi. Det er avgjørende for å nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalen og ta vare på den ene jordkloden vi er satt til å forvalte. I dette ligger det store utfordringer, men også store muligheter.

Norge er en stor produsent av olje og gass. Vi er den største leverandøren av naturgass til Europa. Det investeres betydelig mer i petroleumsnæringen enn det gjøres i de grønne næringene på fastlandet. Det er utfordrende. Vi er eksponert i en næring hvis etterspørsel vil gå ned. Det er ingen grunn til å tro at EU ikke snakker sant når de sier at de skal avkarbonisere hele energisystemet sitt innen 2050. Det betyr igjen at det vil være behov for mye ny fornybar energiproduksjon, og det betyr at det vil være behov for bærekraftige energibærere, f.eks. batterier.

EU anslår at etterspørselen etter batterier vil tvedoble seg fram til 2030. EU sier videre at Norge og Norden sannsynligvis er et av de områdene i Europa som har best forutsetninger for bærekraftig batteriproduksjon. Det skyldes at vi har tilgang på kraft og arealer, og vi har over 100 år industrihistorie med sterk materialkunnskap. Vi har gjennomført en stor elektrifisering av samfunnet allerede. 80 pst. av alle nye biler som selges, er elektriske. Vi har kompetanse, vi har en produktiv arbeidsstokk, vi har trepartssamarbeidet, den norske modellen, og vi er ledende på innovasjon, forskning og utvikling.

Om disse prosjektene lar seg realisere, er opp til private investorer. Jeg registrerer at det de siste to årene er investert 18 mrd. kr i private penger i norsk batteriverdikjede. Staten har bidratt med en liten andel i risikoavlastning, støtte til teknologiutvikling, låneordninger og garantiordninger. Det er altså ikke sånn at det først og fremst er skattebetalerne som finansierer denne teknologiutviklingen. Det er privat kapital, norsk og utenlandsk. Det gjør privat kapital fordi privat kapital mener at det er gode utsikter for å lykkes med dette i Norge.

Så stiller representanten et spørsmål om hva offentlige tilskudd skal brukes til. La meg være helt klar på at offentlige tilskudd, uansett til hvilken bedrift de blir gitt,

skal brukes til det som er formålet med tilskuddet. Hvis det er Innovasjon Norge, Enova eller andre aktører som gir tilskudd, har de gode kontrollmekanismer for å sikre dokumentasjon, rapportering og at pengene blir brukt til formålet.

Mitt mål er at vi skal mobilisere mest mulig privat kapital til det grønne skiftet. Jeg ønsker at skattebetalerne skal bruke minst mulig av sine egne penger på å støtte disse prosjektene, med nok risikoavlastning til at prosjektene kan la seg gjennomføre. Det er fordi det er grunnleggende markedssvikter i det grønne skiftet, der det som er samfunnsøkonomisk lønnsomt, det verden bør gjøre, ikke nødvendigvis er bedriftsøkonomisk lønnsomt for den enkelte kapitaleier. De markedsimperfeksjonene kan vårt virkemiddelapparat være med og håndtere, og på den måten sørge for at det grønne skiftet som vi må gjennomføre, ikke stopper opp.

Norsk næringsliv i stort er i kontakt med virkemiddelapparatet. Jeg har ikke eksakte tall, men det er tusenvis av bedrifter hvert eneste år over hele Norge som tar kontakt med Innovasjon Norge eller en av de andre virkemiddelaktørene, og får støtte, veiledning, kompetanse, hjelp, tilskudd, lån, garantier osv. Vi har ingen systemer i vårt land for at virkemiddelapparatet da skal inn og regulere lønnsfastsettelse, styrehonorarer, bonusordninger eller annet i den enkelte bedrift.

Jeg tror alle i denne salen vet at jeg har et sterkt engasjement for moderasjon i lederlønnninger, og at vi har lagt fram en eierskapsmelding som har skjerpet forventningene akkurat på det feltet, men det dreier seg om 70 selskaper der staten er helt eller delvis eier. Dersom vi skulle gå inn og regulere hvilke lønnsforpliktelser det skulle være i hvert enkelt selskap, hadde det vært en umulig oppgave for virkemiddelapparatet. Når det er sagt, mener jeg at hvert enkelt selskap bør tenke på sitt eget omdømme, gå i seg selv og se om de er tjent med å bli framstilt på en måte der det settes spørsmålstejn ved hva skattepengene våre brukes på. Det ansvaret har hver enkelt bedrift selv.

Geir Jørgensen (R) [11:36:56]: Det er ikke første gang statsråden og jeg har denne dialogen om Freyr. For ikke så veldig lenge siden stilte jeg spørsmål til statsråden om nøyaktig det samme, og jeg fikk da til svar at nei, det er ikke sånn at staten kan eller bør regulere alle deler av bedrifters valg, selv om de benytter seg av offentlige ordninger, og statsråden håper og tror at de aller fleste virksomhetene som mottar midler eller støtte fra virkemiddelapparatet, tar inn over seg at slik støtte fra fellesskapet må forvaltes på en fornuftig måte. Nå vet vi jo hvordan dette endte. Saken om Freyr har større implikasjoner enn som så.

Skal vi klare å få gjennomført et grønt skifte og få omstilt samfunnet vårt til et lavutslippssamfunn, krever det en legitimitet for prosjektene i befolkningen, ikke minst på de stedene hvor slike etableringer skal skje. Jeg vil påstå at den bonusbonanzaen i toppfesten hos Freyr har tatt oss tilbake. Det er skadelig for annen industri som vi ønsker å ha. La oss være helt tydelig på dette: Rødt ønsker norsk batteriproduksjon. Skal vi ha et samfunn som elektrifiseres mer og mer, er vi nødt til å bruke vår egen industrikompetanse og omstille den. Men her har vi et selskap registrert i Luxembourg, finansiert opp av Wall Street, og det har nå vært så godt kjent gjennom mange kanaler hvordan dette selskapet opererte at jeg vel ikke trenger å gjennomgå det her.

Hva gjør regjeringen framover nå for å sikre at støtte til ny grønn industri ikke gir privat berikelse på det nivået som vi har sett her?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:39:25]: La meg først si at jeg er helt enig i det representanten sier om at det grønne skiftet må ha legitimitet i befolkningen. Det handler egentlig om et mye større spørsmål, og et viktig spørsmål, som jeg vet at også representanten har et sterkt engasjement for, og det er at omstilling må være rettferdig. For hvis omstilling blir at noen får særfordeleler, mens andre må få ekstra byrder, er det vanskelig å ha folk med seg. Hvis folk opplever å ha en stadig trangere privatøkonomi i møte med sterk inflasjon, mens andre har det mye bedre, og forskjellene øker – i navnet av det grønne skiftet – så utfordrer det legitimiteten til den omstillingen vi skal gjøre.

Derfor sier jeg igjen: Hvert enkelt selskap må jo tenke på sitt omdømme, sin egen fortelling, sin egen historie og hvordan de ønsker å framstå. Det er også slik at det er grenser for hva vi kan regulere, og for hva politikken kan rå over. Vi har en åpen verdensøkonomi. Vi ønsker både nasjonal og utenlandsk kapital velkommen til Norge. Vi er glad for at det investeres i norsk industri, og nå er vi ekstra glad for at det registreres rekordinvesteringer i norsk industri. Det har aldri vært satset mer på grønne industriinvesteringer i Norge enn nå. Det er bra for den omstillingen vi skal gjøre, men vi kan altså ikke gå inn i det enkelte private aksjeselskap og regulere hvilke lønnsbetingelser de skal ha. Jeg tror ikke det ville vært praktisk mulig. Jeg tror ikke det ville vært ønskelig. Jeg tror det kunne bidratt til helt feil konsekvenser og helt feil resultater, og vi kunne også risikert at prosjekter som vi ønsker til Norge, ikke realiseres i Norge, men realiseres i andre land, fordi usikkerheten blir for stor.

Det vi derimot kan være tydelige på, og som jeg også opplever at representanten er opptatt av – og la meg derfor få presisere det en gang til – er å ha kontrollmekanismer, dokumentasjonskrav, oppfølging og stikkprø-

ver, som sikrer at de tilskuddene som gis til teknologiutvikling, faktisk går til teknologiutvikling.

Når det gjelder det konkrete prosjektet som representanten viser til, er det altså der investert 4 mrd. kr. Staten har gjennom Innovasjon Norge og Enova bidratt med om lag 6 pst. av investeringen. Det betyr at 94 pst. er finansiert med privat kapital. Det er også gjort en indikasjon på en lånegaranti på 4 mrd. kr, men den lånegarantien vil ikke bli utløst før selskapet henter inn privat kapital.

Det er også bygget en pilotfabrikk, hvor det produseres testbatterier. Det er om lag 100 ansatte i fabrikk, og hvorvidt – og når – selskapet lykkes med sin oppskaling, vel, det er det selskapet som må svare for.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:42:42]: Takk til interpellanten for å løfte en viktig og dagsaktuell debatt. Det er alltid interessant å diskutere både batteriindustri og batterifabrikker. Og ikke at det er noe galt med det – de private aktørene må gjerne både investere i batteriindustri og batterifabrikker og lykkes med det, men dette er et spørsmål om hvor mye penger staten skal bruke på denne typen tiltak.

Statsråden var i sitt innlegg inne på alle de utrolige fortrinnene vi har for å produsere batterier i Norge. Da er det et paradoks at med de store fortrinnene trengs det så mye statlig støtte for å få det til. Så langt er det vel utbetalt rundt 1 mrd. kr til ulike batteriinitiativ. Jeg synes også det er rart at når man skryter av hvor mye privat kapital som er reist, 18 mrd. kr, må det 1 mrd. kr til av skattebetalernes penger for å få til disse ulike prosjektene. Hvis det ikke er mulig å gå fra 18 mrd. kr til 19 mrd. kr i privat kapital for å få utløst disse investeringene, er det noe som skurrer.

Interpellasjonen handler i og for seg om noe større og mer generelt, og det er hva skattebetalernes penger skal brukes på. Regjeringen og statsråd Vestre har tidligere vist stor handlekraft knyttet til lønnspolitikken i statlige selskaper når det gjelder både til lønninger, bonusordninger og styrehonorar. Det har statsråden høstet ros for både fra storsamfunnet og fra oss i Fremskrittspartiet. Men nå sier altså statsråden at Freyr og andre selskap som har unorske avlønninger og styrehonorarer, er private selskap som bestemmer selv, og som er utenfor statlig kontroll. Det er riktig, det, men det er ingen menneskerett å motta mange hundre millioner kroner i statlige subsidier og støtte. Det er her den store forskjellen ligger. For meg blir det rart å rekke hendene i været og si at dette mener man ingenting om. Da går man fra en veldig aktiv næringspolitikk i det ene øyeblikket til å bli fullstendig handlingslammet og forsvare en veldig passiv næringspolitikk i det neste.

Det er styremedlemmer i dette enkeltetselskapet, ordinære styremedlemmer, som mottar 3 mill. kr årlig i

styrehonorar. Det er godt mulig at det er en vanskelig jobb å sitte i styret i dette selskapet, men styrelederen i Norges største selskap, Equinor, har til sammenligning litt over 1 mill. kr i året i styrehonorar. Jeg tror ikke det er tre ganger så vanskelig å være styremedlem i dette selskapet som det er å være styreleder i Norges største selskap.

Dette handler også om tilliten til at staten bruker pengene på en god måte, og at virkemiddelapparatet gir penger til prosjekter og selskaper som bruker det på å skape verdier for fellesskapet og ikke verdier for seg selv.

For noen år siden diskuterte vi mye her i Stortinget om koronastøtte og støtte til bedrifter som ble nedstengt. Da var Arbeiderpartiet svært opptatt av at man skulle få på plass et utbytteforbud, et ganske rigid forbud, fordi mange eiere er avhengig av utbytte bl.a. for å betale sin egen formuesskatteregning. Nå sier dagens statsråd at det vil være en umulig oppgave å kontrollere det Arbeiderpartiet for kun få år siden var veldig opptatt av å få til. Det kan ikke være vanskeligere å gjøre dette med lønn og honorarer enn med utbytte. Her har man mulighet til å gjøre noe som har effekt – om enn bare med ord. Så langt har jeg ikke hørt noe i den retning fra regjeringspartiene. Det nærmeste var at Vestre i sitt innlegg sa at han forstår at spørsmålet stilles, og det skulle bare mangle!

Til og med Erna Solberg og Høyre var ute med kritikk i går knyttet til lønnspolitikken og styrehonorarene i Freyr. Så vidt jeg forstår er det en samlet opposisjon som er kritisk til dette. Kanskje må opposisjonen samle seg for å instruere regjeringen. Jeg tror det hadde vært lurere at regjeringen hadde kommet med noen forslag for å få bukt med denne ukulturen. Så i stedet for å se på det som en trussel, tror jeg at hadde jeg vært statsråd, hadde jeg tatt det som en invitasjon til å komme med gode, fornuftige forslag som kan løse dette. Hvis ikke, tror jeg vi får mange slike debatter i årene som kommer.

Geir Jørgensen (R) [11:48:03]: Jeg konstaterer at statsråden er veldig opptatt av at de selskapene dette gjelder, så å si selv skal være opptatt av sitt eget omdømme, og i så måte skulle det være et insitament til å begrense bonusfesten i toppetasjen. Det vet vi jo ikke har skjedd, og det er ikke godt nok at vi har en statsråd som håper og tror at de besinner seg. Jeg konstaterer at her vil man ikke stille et eneste krav til industrielle kapitalister som mottar statlig støtte, og det synes jeg er synd.

Jeg registrerer også at statsråden sa til E24 nylig at hvis Stortinget ønsker at man skal begynne å stille sånne krav, er det bare å foreslå det. Jeg hadde gjerne sett at statsråden selv kunne komme på det sporet, men vi skal vel utover i vårsesjonen ta statsråden på ordet, og dette forslaget kommer.

Det skulle være unødvendig å minne en statsråd fra Arbeiderpartiet på hva det er slags industripolitikk som har fungert her i landet, hva det er som har gitt forutsigbarhet, hva det er som har sørget for at vi har kunnet bygge gode industrisamfunn på våre egne ressurser. Det er ikke Wall Street, det er ikke selskaper som er registrert i Luxembourg, nei, det er selskaper hvor staten, altså fellesskapet, aktivt har involvert seg i driften og ikke bare har vært en milliardgarantist for den industrielle kapitalisten. Med et solid, trygt og godt statlig eierskap har vi klart å bygge gode, trygge arbeidsplasser og gode industrisamfunn langs det ganske land.

Jeg vil legge til dette til slutt: De største industriløftene for eksportrettet industri har vi klart å gjøre i en tid hvor vi ikke hadde inngått EØS-avtalen.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:50:40]: Vi må jobbe sammen for å øke tempoet i det grønne skiftet, både nasjonalt og globalt. Nasjonalt er det viktig at vi drar i samme retning, både de ulike politiske partiene, næringslivet og samfunnet for øvrig. Vi må ha alle med på dette skiftet.

Større produksjon av fornybar kraft og økt grad av elektrifisering er én del av løsningen, og til det trenger vi som sagt bl.a. økt produksjon av battericeller. Samtidig har batteriproduksjon i Europa også et sikkerhetspolitisk aspekt ved seg, som vi må se på, i den grad at verden nå er fundamentalt endret. Vi har forutsetninger i Norge for å lykkes med mange grener av næringslivet, også denne.

Det er grunnen til at regjeringen har styrket virkemidler som skal bidra til grønn omstilling og industrivekst. Gjennom det grønne industriløftet, mineralstrategien og batteristrategien skal vi bygge på våre fortrinn, med forvaltning av naturressurser, industriell kompetanse og den norske modellen. Vi bidrar også gjennom et aktivt virkemiddelapparat til å støtte teknologiutvikling. Det har også blitt gitt til batteriselskapet Freyr i Mo i Rana. Den støtten har bidratt til å utvikle teknologien og til å utløse mange ganger så store bidrag fra private kilder. Støtten er gitt etter ordinære kriterier, vurderinger i virkemiddelapparatet i sterk konkurranse med andre prosjekter.

Jeg tror fremdeles at vi har gode muligheter til å lykkes i Norge, ikke minst fordi etterspørselen øker. Verdensmarkedet er i kraftig utvikling. Det er stort potensial for innovasjon, for videreutvikling, og norske industri- og kunnskapsmiljøer har den kompetansen som skal til.

Lederlønningene i Freyr representerer ikke normalen, verken i norske oppstartsbedrifter eller i etablert næringsliv. Det er jeg glad for. Jeg kan forsikre interpellanten nok en gang om at støtte til ny grønn industri ikke går til uforholdsmessig privat berikelse, men til det det skal

brukes til – forskning, innovasjon og teknologiutvikling og til å utløse privat kapital, som gjør at vi sammen kan realisere de omstillingsprosjektene som må til for at vi når klimamålene vi har forpliktet oss til og ønsker å nå.

Det er lett å ønske å gjøre noe når man hører om skyhøye lederlønninger, bonuser og styrehonorarer. Men konsekvensen hvis ett selskaps lønnsatferd skal påvirke vår politikk for alle små og mellomstore bedrifter i Norge – vil vi egentlig det? Representanten Bjørnstad sa det er enkelt å innføre et utbytteforbud. Det vet jeg, for det var det jeg som gjorde i forbindelse med energitilskuddsordningen. Det gjorde ikke Fremskrittspartiet da koronastøtteordningene ble laget. Ja eller nei til utbytte er én ting, men at saksbehandlere i Innovasjon Norge skal sitte og si hva som er høy, mellomhøy eller lav lønn, er en nesten umulig oppgave, og det vet representantene.

Presidenten [11:53:44]: Debatten i sak nr. 5 er avsluttet.

Sak nr. 6 [11:53:49]

Interpellasjon fra representanten Terje Halleland til olje- og energiministeren:

«Det er økt behov for å sikre både eksisterende og nytt næringsliv tilgang til kraft. Energisystemet er i stor endring, og det er stor pågang fra aktører som ønsker å elektrifisere, utvide eller knytte ny virksomhet til nettet. Statnett må levere økt nettkapasitet på kortere tid, og utnytte nettet bedre. Statnett har derfor lansert Systemutviklingsplan 2023.

Mener statsråden at aktørene i transmisjonsnett og i regionalnettet har de rette rammebetingelsene for å få raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet?»

Terje Halleland (FrP) [11:54:42]: Som interpellasjonen tar for seg, er det i dag mange utfordringer knyttet til muligheten for å sikre både eksisterende og nytt næringsliv tilgang til kraft. Vi er alle kjent med problemstillinger rundt behovet for økt kraftproduksjon og faren for et framtidig kraftunderskudd, men minst like stort er altså problemstillingen rundt dagens nettkapasitet. Det må gjøres noe med nettkapasiteten, og ikke minst må utnyttelsen av kraftnettet bli bedre. Vi har nå regioner som det ikke er mulig å etablere ny næringsvirksomhet i de neste 10–15 årene.

På lengre sikt vet vi at løsningen ligger i å bygge ut både mer kraftproduksjon og mer nett, men dette vil ta tid. Det er likevel svært viktig at vi gjør de nødvendige vedtakene nå, sånn at vi ikke tar med oss dagens problemer inn i framtiden. Likevel håper jeg at vi kan få en debatt i dag der vi diskuterer løsninger på kort sikt og utfordrer det handlingsrommet som tross alt er der, for til-

tak som kan bedre situasjonen, og hvordan vi kan frigjøre kapasitet i strømmettet, sånn at vi kan gjennomføre flere nye industrietableringer.

Det har vært et norsk fortrinn med tilgang til rikelig og rimelig fornybar kraft. Jeg tror statsråden er enig med meg i at dette er verdier i det norske samfunn som vi ønsker å bevare. Det er likevel rart at vi ikke ser en større investering fra nettselskapene sånn at ny industri kan få tilgang på kraft, når etterspørselen er som den er. Er det systemet som fører til at nettselskapene ikke investerer i mer nett?

Tilbakemeldingene jeg får, er at nettselskapene tilpasser seg veldig til inntektsrammemodellen, og at denne modellen ikke har den nødvendige effekten når vi står overfor en utvikling hvor samfunnet og myndighetene skal elektrifisere det som kan elektrifiseres. Nettselskapene tjener gode penger. Det er store overskudd i selskapene, så økonomien er i alle fall ikke problemet. Reguleringen av nettselskapene, slik den er i dag, ble laget for å hindre overinvesteringer. Når situasjonen er som den er i dag, altså helt motsatt, bør det raskt komme endringer på plass.

I Statnetts systemutviklingsplan kommer det mange forslag til tiltak, både på kort og på lang sikt, men det er på kort sikt jeg håper at statsråden vil svare i dag. Hvordan kan vi frigjøre kapasitet i strømmettet? Hvordan skal vi sikre at industrien får den kraften den etterspør og sikre at verdiskapingen forblir i Norge? Er det rom for å øke risikoen? Er det ny teknologi som ikke blir benyttet i dag? Det foreligger mange forslag for å bedre situasjonen.

Mener statsråden at aktørene i transmisjonsnett og i regionalnettet har de rette rammebetingelsene for å få en raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet?

Statsråd Terje Aasland [11:58:21]: Aller først vil jeg takke interpellanten for å reise en veldig viktig debatt. Det er helt essensielt at en klarer å få en nettkapasitet som gjør at industri, næringsliv og annet kan investere. I dag står det vel rundt 15 000 MW i kø. Jeg har sagt at det er en krevende situasjon, men det er også et uttrykk for hvor mange som vil investere i Norge, og enten veksle inn fossil energibruk med fornybar energibruk eller utvide kapasiteten sin.

Jeg er helt enig: Regjeringen vil at tilgang på ren og rimelig kraft skal være et fortrinn for norsk industri og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet. En forutsetning for det er jo at vi får en styrking av transmisjons- og regionalnettet og bedre utnyttelse av nettet, som interpellanten tar opp. Derfor er jeg opptatt av at nettselskapene har rammer som bidrar til at de setter tidlig i gang med planlegging av nettiltak, og at de koor-

dinerer seg imellom og involverer berørte parter, offentlige myndigheter og andre interessenter.

Nettselskapene skal få veiledning, slik at de kan utarbeide konsesjonssøknader av god kvalitet. Da vil konsesjonsbehandlingen gå raskere og uten tilleggsutredninger. Jeg har tidligere sagt at søknader uten innsigelser i utgangspunktet bør behandles i en form for ekspresstjeneste for å få konsesjon. Jeg er også opptatt av at konsesjonsmyndighetene forbedrer og videreutvikler egne prosesser og ikke minst digitale løsninger, og at det er nok ressurser til å kunne ta søknadene til rask behandling. Ikke minst er jeg opptatt av at vi nå, i en tid da etterspørselen etter nettkapasitet overstiger tilgjengelig kapasitet, utnytter nettet mest mulig effektivt og gjør tiltak for det.

Siden regjeringen tiltrådte, er det gjennomført et historisk løft for energimyndighetene. Det var helt nødvendig og skulle vært gjort for flere år siden. I 2023 ble NVEs kapasitet i konsesjonsbehandlingen økt, og i forslaget til statsbudsjett for 2024 ligger det inne en betydelig videreutvikling og styrking av energimyndighetene. NVE har også fått ressurser til å fortsette det viktige arbeidet med digitalisering av kraftsystemutredningene og konsesjonsprosessene. NVE har foreslått en ny forskrift om energiutredninger, som bl.a. skal sikre at nettutredninger gjennomføres i tide – det tror jeg er svært viktig å understreke betydningen av – og med god koordinering.

Reguleringsmyndigheten for energi, RME, foreslår at nettselskapene skal få kostnadsdekning for tidlige nettutredninger. Det vil gjøre det enklere for nettselskapene å planlegge nett tidligere. NVE har i år oppdatert veilederne for meldinger og søknader om nettanlegg, og utarbeider også en sektorveileder for samfunnsøkonomiske analyser av tiltak i strømmettet.

Mye er altså gjort, men selv med gode rammevilkår, gode prosesser, digitale verktøy og økte ressurser til å behandle konsesjonssøknadene vil det ta tid fra nettselskapene starter å planlegge et nettanlegg til det settes i drift.

Nettinfrastruktur legger beslag på arealer og har miljøvirkninger. Vi vet alle at utbygging av kraftledninger kan være konfliktfylt. Samtidig er det kostbart, og det er strømkundene som tar regningen. Derfor er jeg opptatt av å legge til rette for at både eksisterende og framtidig nettkapasitet skal utnyttes. Som et ledd i oppfølgingen av regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet har vi derfor bedt RME utrede og foreslå forskriftsendringer som bl.a. innfører krav om modenhet ved vurdering av tilknytningsforespørsler. Samtidig vurderes krav om at nettselskapene bedre skal dokumentere vurderinger av om det er mulig å gi tilknytning i eksisterende nett. RME har le-

vert sin anbefaling om modenheitskriterier som departementet nå vil følge opp, med sikte på å sende et forslag på høring. Urealistiske prosjekter skal ikke utgjøre en barriere for realistiske prosjekter som kan gi verdiskaping og bidra til klimaomstillingen.

Jeg ønsker også å trekke fram bransjesamarbeidet for digital samhandling, som jeg tror har stor betydning, som er et samarbeid mellom RME, NVE og nettbransjen. Arbeidet har resultert i selskapet ElBits, som skal gi varig og styrket kapasitet til bransjesamarbeidet på digital samhandling og hvordan nettet utnyttes i den sammenheng. Jeg har stor tro på at arbeidet som nå gjøres, vil bidra til å redusere tilknytningskostene og bedre utnyttelsen av nettet, som vi alle er opptatt av.

Dette er et område jeg følger svært tett, fordi det er svært viktig, som interpellanten også understreker. Vi er i god prosess til å kunne bygge ut nett raskere, bruke det mer effektivt og sørge for at vi får mer tilknytning i tiden framover, både av forbruk og også av ny produksjon, som jo nettet er til hinder for enkelte steder i landet. Så vi er der vi er nå, men vi skal videre, og vi har gjort store grep som innebærer betydelige forbedringer allerede.

Terje Halleland (FrP) [12:03:50]: Takk for svaret. Jeg vil gi honnør til statsråden for måten han jobber på. Jeg vet at statsråden bryr seg om og kjenner til problemstillingene.

Det skjer masse, og blant de punktene statsråden tar opp, er det mye bra. Det gjelder bl.a. når en snakker om et «fast track» for prosjekter som det ikke er innsigelser til, og der en ser at en kan få bedre flyt.

Likevel står det altså 15 000 MW i kø. Jeg vet at det er mye i situasjonen i dag som verken regjeringen eller statsråden skal ha skylden for. Det har skjedd en eksplosjonsartet etterspørselsvekst etter kraft, som vel ingen av oss helt så, og vi skal ta på oss at det fra administrativt hold – og sikkert også fra politisk hold – har vært dårlig planlegging.

Tid er det vi har minst av. Vi vet at hvis vi ikke kommer på banen i konkurransen internasjonalt, er det mange som vil trekke seg ut og etablere seg andre plasser, men det er noen enkle grep. Jeg skal være forsiktig med å kalle ting for «enkle» – det å tro at det finnes veldig enkle løsninger på dette. Det vet jeg at det ikke gjør, men det må gå an å utfordre det systemet vi har i dag, bl.a. måten vi bruker nettet på, der det alltid skal være en reserve. Det gir god forsyningsikkerhet, men det gir oss også et veldig mye dyrere nett, og det gir oss færre etableringer. Grunnen til at vi har færre etableringer, er at vi ønsker en kapasitet i nettet som skal sikre en situasjon som svært sjelden inntreffer. Når vi samtidig har bedrifter som ikke får knyttet seg til, er også det en stor samfunnskostnad, og den blir aldri tatt med i regnestykket.

Jeg hadde håpet at regjeringen kunne vært med og sett på muligheten for å øke risikoen, at en innførte midlertidige tiltak slik at selskap kunne kjøre nettet hardere, og at en gjerne gjorde unntak fra KILE-ordningen slik at selskapene fikk mer og større tilgang til kraft.

Statsråd Terje Aasland [12:07:08]: Aller først er jeg veldig glad for det interpellanten nå sier. Det betyr at vi egentlig er veldig enige. Det må gjøres mye for å sørge for at vi som punkt én får på plass nett i tide. Den viktigste forutsetningen for å få på plass nett i tide er at det planlegges nett i tide. Der har jeg vært veldig tydelig overfor både de regionale nettselskapene og Statnett, som bærer ansvaret for transmisjonsnett, om at det er helt avgjørende viktig at vi foretar en planlegging av nett i tide, sånn at en kan få en parallellitet mellom samfunnets behov for økt effektuttak og det som til enhver tid er nettkapasiteten.

Det er et vesentlig poeng at vi utnytter nettkapasiteten. Vi vet at en mange steder kanskje bare utnytter nettet 65–70–75 pst., og at det er restkapasitet i nettet som en må utvide. Da må en kanskje ta noe mer risiko – om det er å fjerne KILE-kostnadene, som interpellanten tar opp, eller i hvert fall å gi nettselskapene trygghet for at den risikoen som de da eventuelt tar, er akseptabel også fra samfunnets side. Det tror jeg er viktig. Det er viktig at en øker og bruker nettkapasiteten som er tilgjengelig.

Da er det viktig at en går bort fra sjablongmessige beregninger som definerer hvor mye kapasitet en setter i nettet, og over til det som faktisk er den virkelige situasjonen ute på bakken hver enkelt dag. Da spiller det en rolle hvilken ukedag det er, hvilken temperatur det er ute, om det blåser, om det er regn, om det er snøvær, eller om det er sol. Det å tilpasse nettkapasiteten ut fra den faktiske situasjonen tror jeg også er en mulighet en må strekke seg etter. Jeg opplever vel at nettselskapene og Statnett beveger seg i en god retning og er i en god utvikling på nettopp dette området.

Så tror jeg det er viktig at vi også fokuserer på dette med fleksibilitet. Det er veldig mange som sitter med en overkapasitet i sine reservasjoner i nettilknytning, og en kan av og til redusere noe av forbruket sitt i de timene hvor en eventuelt nærmer seg noe risiko og høy belastning av nettet. Det å få fram dette med fleksibilitet i forbruk er veldig viktig.

Det siste jeg har lyst til å nevne, og som er en del av det regjeringen har fokusert på når det gjelder enøktiltak, er at vi har satt et mål for strømsparing – altså å spare på elektrisiteten, noe som også vil frigjøre kapasitet i nettet som da kan gå til viktige prosjekter, viktig industri og næringsliv, som igjen kan trygge arbeidsplasser og god utvikling i tiden framover.

Ove Trellevik (H) [12:10:29]: Takk til interpellanten, og takk til statsråden for gode diskusjonar her i salen no. Det er veldig interessant å følgja debatten og spørsmålsstillingane og svara.

Me er alle einige i at det må byggjast både meir nett og meir kraft. Statsråden seier at det viktigaste kanskje er at ein har ein plan i tide, og samtidig at me på ein måte utnyttar nettet betre. Eg er for så vidt einig i det – begge delar, skulle eg til å seia – men med dei prosjekta me har no, vil det gå fem og kanskje ti år, minst, før me får realisert mange av dei prosjekta me ser startfasen på no. Difor trur eg det er viktig, som statsråden òg var inne på, at me finn andre løysingar som gjer at me kan utnyttast eksisterande straumnett på ein meir effektiv måte.

Mitt første poeng er at det er tilgjengeleg kraft til nettet. Sommaren 2022 hadde SFE fem dammar opne og vatnet rann på havet framfor gjennom turbinane. Dette var i ei tid då kraftprisen var 2 øre i Sogn og Fjordane og 5 kr i Stavanger og Sør-Noreg. Dette er ein heilt uholdbar situasjon.

Innestengd kraft må gjerast tilgjengeleg for dei som treng ho, og der det er mogleg å senda den krafta med det nettet me har. For å få til dette må nettselskapa auka innsikta si i tilstanden i nettet. Som statsråden òg var inne på, trengst det digitale løysingar som til kvar tid kan seia kvar det er tilgjengeleg kraft, og kvar det er mogleg å føra fram den krafta. Denne sanntidsinnsikta må me skaffa oss, som kan visa oss kvar det er ledig kapasitet, og kvar det er mogleg å dirigera denne krafta. Dette vil gje ein betydeleg betre kraftflyt og utnytting av den infrastrukturen som me allereie har.

Mitt andre poeng var statsråden også inne på – dette med overkapasitet og at enkelte forbrukarar kanskje har moglegheit til å gje bort eller selja kraft nokre timar eller dagar, alt etter som. Denne krafta kan verta allokert til andre bedrifter som har større behov for og nytte av ho.

Ei meir løpande balansering mellom tilbod og etterspurnad vil gje betre utnytting av både krafta og nettet. Me må skapa ein marknad med større insentiv for kjøp og sal av effekt. Statnett har etablert ein marknad for regulerkraft. Dette vert nytta til å regulera kraftsystemet slik at det alltid er balanse mellom forbruk og produksjon i straumnett, men her er det berre dei største aktørane med ein eksisterande balanseavtale som kan vera med.

Ei mogleg løysing kan vera å etablere ein marknadsplass for mindre aktørar, som er lett å delta i for dei som er mindre forbrukarar av kraft. På den måten vil me kunna få ned det reserverte forbruket og ta mykje større omsyn til den aktuelle etterspurnaden på dei tidene av døgnnet som det er mogleg å skaffa seg meir straum.

Mitt tredje poeng er at det fysiske nettet har meir kapasitet å tilby oss. Me seier ofte at nettet er fullt, og då

er det inklusiv ein ganske betydeleg risikomargin. Me er veldig konservative i nettet vårt, og det har tent landet veldig, veldig godt, men spørsmålet er om me skal vera like konservative i åra me går inn i no, nettopp fordi det er eit stort behov for meir kapasitet i nettet. Eg har tru på at me kan køyra med ein høgare risiko, og at det kan bety at me kan få meir kapasitet tilgjengeleg. Nettselskapa veit at det er mogleg å auka risikoen, men her er det òg eit lovverk som står i vegen. Regjeringa må følgja opp dette regelverket og sjå kva som er flaskehalsen, slik at ein kan få utnytta nettet betre og ikkje vera så konservativ som regelverket tyder på.

Dei eksempla eg har nemnt her i dag, kan alle verta løyste med tilgjengeleg teknologi som finst og kan implementerast ganske raskt i nettet vårt. Medan me skal byggja nye master og kablar så raskt som me kan, må me også parallelt implementera nye, digitale løysingar så raskt som me kan.

Norske nettselskap har allereie teke i bruk og er på banen med å utveksla informasjon og data seg imellom, og regjeringa må koma på banen med oppdaterte retningslinjer, standardar og pålegg. Regjeringa må sikra at nettselskapa også får større rom til å ta i bruk ny teknologi. Reint praktisk går det mykje fortare å implementera ny teknologi enn å byggja nytt nett. Føresetnaden er at me har ei regjering som sikrar dei beste rammevilkåra.

Terje Halleland (FrP) [12:15:52]: Det er tett mellom innleggene nå. En skulle gjerne hatt en debatt, for dette er veldig viktig, men jeg takker for den debatten som har vært. Innlegget fra Trellevik nå viser eksempler på forslag som ikke bør være så veldig omfattende iallfall å kunne forsøke.

Jeg har hørt mye bra – og mye bra fra statsråden. Det jeg tror er det viktigste her, er at vi har en regjering og en statsråd som er villig til å se på mulighetene. Når det gjelder dette som i dag blir brukt, med sjablonger, tror jeg en kan være mer orientert om realitetene der ute og dimensjonere ut fra det, og ikke ut fra hva historien har vist tidligere. Jeg tror imidlertid det er veldig viktig at regjeringen og statsråden har den samme dialogen ut til nettselskapene.

Det kommer en god del forslag som jeg helhjertet støtter opp om når de går på å få raskere og bedre planlegging, men det er som sagt en del av nettetableringen som ligger veldig mange år fram i tid.

Vi må, tror jeg, være innstilt på å øke risikoen. Jeg er veldig innstilt på å være med på det som et midlertidig tiltak, og så skal vi på sikt gjerne komme i en situasjon igjen som gjør at vi kan gå på såkalt mindre risiko. I dag har vi et næringsliv som er mer enn villig til å inngå avtaler om utkoblingsstariffer, noe som ville lette toppene

voldsomt, og der vi slipper å dimensjonere nettet for teoretiske topper, som vi svært sjelden har.

Jeg tror også at det er masse å hente på teknologi. Jeg tror det er masse å hente på hvem vi skal gi tilgang til kraft. Det gleder meg også at statsråden og regjeringen har endret litt mening om det. Det var veldig vanskelig etter energiloven tidligere, men jeg hører nå at de skal være mye mer oppmerksomme på prosjekter som det er realisme i. Jeg håper også at en virkelig går inn i de prosjektene som ligger der, og ser på at det skal være en samfunnsgevinst, og at det skal være verdiskaping og arbeidsplasser som skal være førende.

Vi ser at solidariteten i nord er veldig høy for tiden når det gjelder flaskehalsinntekter, og at det er kritikk mot den ordningen som er innført nå. Jeg håper virkelig at vi kan slå ring om den og la flaskehalsinntektene komme dem til gode som har betalt dem inn.

Statsråd Terje Aasland [12:19:17]: Til det siste først, om flaskehalsinntektene: Der har vi nå en ordning ute på høring hvor vi viderefører det som har vært situasjonen i inneværende år. Det er at flaskehalsinntektene vi får inn nasjonalt, tilfaller de områdene av landet som har hatt høyest pris. Det er for å dempe behovet for å øke nettleien. Det er gode eksempler på at den ordningen som har vært, har virket etter hensikten, så den har vi til hensikt å fortsette med.

Ellers er vi veldig enige om det meste her, tror jeg egentlig. For det første er jeg ikke bare villig til å gå inn i denne problemstillingen; jeg gjør det med hud og hår. Jeg har etablert en ny ordning hvor jeg to ganger i året treffer nettselskapene og bransjeorganisasjonene, nettopp for å snakke om behovet for å utnytte nettet maksimalt, snakke gjennom nettreguleringssystemet og høre hvordan bransjen og nettselskapene opplever det. Mye av det vi allerede har igangsatt, er en konsekvens av de samtalene, som er veldig viktige når det gjelder utnyttelse av nettkapasiteten, noe jeg tror de fleste nettselskaper nå orienterer seg mot. Den sjablongmessige tilnærmingen er i ferd med å bli forlatt. Det er en stor fordel å etablere det.

Jeg tror også nettselskapene og ikke minst Statnett orienterer seg mot fleksibilitet på forbrukssiden, noe som er kjempeviktig. Kan man ha fleksibilitet, kan man utnytte nettet på en helt annen måte enn i dag.

Det med digitalisering, god overvåkning og faktisk å ta hensyn til hvordan været er der ute, er også veldig viktig. Det er gode prosesser rundt dette. ElBits-dannelsen, som de tolv største nettselskapene har etablert sammen med Statnett, etter initiativ fra RME, er nettopp med på å få mer kunnskap om nettet og hvor effektbehovet er. Det er i den sammenheng også interessant at de som

skal investere i kapasitet og trenger nettilgang raskt, kan vite forholdsvis enkelt hvor det er enklest å gjøre det.

Jeg tror vi alle er interessert i å holde nettleien så lav som mulig for strømkundene i Norge, og da må vi passe på at vi nå, i den situasjonen vi befinder oss i, ikke ukritisk går inn i nye investeringer som medfører at nettleien øker kritisk mye. Vi må utnytte godt, gjøre dette rasjonelt, få på plass fleksibiliteten og overvåke nettet godt. Og ja, vi må ta mer risiko og være villige til det. Jeg er veldig glad for at både Høyre og Fremskrittspartiet gir klart uttrykk for at det er en riktig vei å gå. Det tror jeg også gir god ryggdekning for de nettselskapene som velger å gjøre det, sånn at de ikke blir beskyldt for uansvarlighet hvis det skulle oppstå noe rundt det.

Jeg synes dette har vært en god debatt og en god avklaring på tiltak som er viktige for å øke kapasiteten i nettet i tiden framover.

Presidenten [12:22:30]: Debatten i sak nr. 6 er dermed ferdig.

Stortinget tar nå pause i forhandlingene fram til votering kl. 14.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 12.23.

Stortinget tok opp att forhandlingane kl. 14.

President: Nils T. Bjørke

Votering

Presidenten [14:00:12]: Stortinget går då til votering og startar med resterande saker, sakene nr. 12–16, frå Stortingets møte tysdag 28. november, dagsorden nr. 22.

Votering i sak nr. 12, debattert 28. november 2023

Debatt om næringsministerens handelspolitiske redegjørelse (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 23. november 2023)

Presidenten: Presidenten vil føreslå at næringsministerens handelspolitiske utgreiing vert lagd ved møteboka.

Votering:

Forslaget frå presidenten vart samrøystes vedteke.

Votering i sak nr. 13, debattert 28. november 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Hans Andreas Limi, Helge André

Njåstad, Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Roy Stefensen, Bård Hoksrud og Silje Hjemdal om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Guri Melby, André N. Skjelstad, Ingvild Wetrhus Thorsvik og Sveinung Rotevatn om å gjøre Norge til verdens beste nærings-, gründer- og nyskappingsnasjon (Innst. 68 S (2023–2024), jf. Dokument 8:234 S (2022–2023) og Dokument 8:274 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram 17 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Linda Hofstad Helleland på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslaga nr. 2–5, frå Linda Hofstad Helleland på vegner av Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 6, frå Linda Hofstad Helleland på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Venstre
  - forslaga nr. 7–9, frå Sivert Bjørnstad på vegner av Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslaga nr. 10–14, frå Sivert Bjørnstad på vegner av Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslaga nr. 15 og 16, frå Sivert Bjørnstad på vegner av Framstegspartiet
  - forslag nr. 17, frå Alfred Jens Bjørlo på vegner av Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- Det vert votert over forslag nr. 17, frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i statsbudsjettet for 2025 legge fram en sak om hvordan vilkårene for norsk privat eierskap kan forbedres, slik at det ikke er en skattemessig ulempe for bedrifter å ha norsk eierskap sammenlignet med utenlandsk eierskap.»

Votering:

Forslaget frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 92 mot 6 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.01.34)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 15 og 16, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med en fireårig nedtrappingsplan med mål om å harmonisere den samlede norske eierbeskatningen (selskapsskatt, utbytteskatt og formuesskatt) med eierbeskatningen i Norges naboland og viktigste handelspartnere.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå tiltak som kan øke investeringsviljen og sikre skattemessig likebehandling av norske og utenlandske investorer, og komme tilbake til Stortinget med dette så raskt som mulig.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 86 mot 13 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 14.01.49)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 10–14, frå Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.
Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det næringsrettede virkemiddelapparatet benyttes til å tiltreke mer kapital fra norske og utenlandske investorer til norsk næringsliv.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om å gjøre det enklere for bedrifter å tilby opsjoner til ansatte, redusere skattebyrden og fjerne unødvendige skattebarrierer for oppstartsbedrifter og små og lokalt eide bedrifter.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen reformere virkemiddelapparatet slik at Innovasjon Norge og lignende institusjoner i større grad prioriterer tidligfaserådgivning og finansiering til gründere og nystartede bedrifter.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag som reduserer byråkratiet for nyskapere, som å korte ned på prosesslengder, konsolidere søknadsordninger i en database, fremme Skattefunnordningen og gi muligheter for skattefradrag for «gratis» arbeid uten lønn i en avgrenset periode.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å legge fram en sak om tiltak for å gjøre det mer attraktivt for norsk privat kapital å investere i oppstartsselskaper og nye statlige kapitalvirkemidler for å styrke tilgang på risikokapital i selskapenes tidlige fase.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 80 mot 18 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 14.02.04)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 7–9, frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.
Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en samlet strategi for å tiltreke investorkapital og kompetanse til Norge, herunder innføre gründervisum og forenkle tilgangen på investorkapital fra utenlandske investorer for gründere.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forenkle offentlige anbudsprosesser, slik at det blir enklere for små og nystartede bedrifter å delta i anbudsprosesser hos staten, hos store statlige selskaper og i kommunene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede redusert arbeidsgiveravgift for nystartede selskaper de første 1–3 årene.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 70 mot 28 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.23)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 6, frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne den midlertidige arbeidsgiveravgiften på inntekter over 750 000 kroner fra 1. januar 2024.»
Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre vart med 59 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.39)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2–5, frå Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om rammevilkårene for norsk næringsliv og hvordan vilkårene for norsk privat eierskap kan styrkes, blant annet gjennom forenklede offentlige anbud, bedre kapitaltilgang og å avdekke hindringer for etablering, skalering og vekst.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag for bedre å integrere og styrke entreprenør- og IT-teknologikompetansen i hele skole- og utdanningsløpet.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med stortingsmeldingen om rammevilkårene for norsk nær-

ingsliv identifisere endringer i skattesystemet som vil kunne sikre konkurransedyktige rammevilkår for norske eiere sammenlignet med utenlandske eiere.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til hvordan det kan legges bedre til rette for raskere søknadsbehandling for arbeidsinnvandrere med høykompetent kompetanse.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 58 mot 41 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.02.55)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forskning og datainnsamling om kvinners entreprenørskap for bedre å forstå og adressere de spesifikke utfordringene kvinnelige gründere står overfor.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 58 mot 39 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.12)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Dokument 8:234 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Hans Andreas Limi, Helge André Njåstad, Terje Halleland, Marius Arion Nilsen, Roy Steffensen, Bård Hoksrud og Silje Hjemdal om en ny næringspolitikk for å styrke Norges konkurransekraft – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 84 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.49)

Vidare var tilrådd:

II

Stortinget ber regjeringen foreslå bedre ordninger for gründere og selvstendig næringsdrivende ved svanerskap og sykdom for å gi tryggere rammer og større mulighet til å satse.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 14, debattert 28. november 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om Fensfeltet og naturvennlig, sirkulær gruvedrift og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Geir Jørgensen om å sikre nasjonal kontroll over mineralressursene på Fensfeltet (Innst. 74 S (2023–2024), jf. Dokument 8:236 S (2022–2023) og Dokument 8:250 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Bengt Rune Strifeldt på vegner av Høgre, Framstegspartiet, Raudt og Venstre
- forslag nr. 2, frå Bengt Rune Strifeldt på vegner av Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslaga nr. 3 og 4, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
- forslag nr. 5, frå Bengt Rune Strifeldt på vegner av Framstegspartiet og Venstre
- forslaga nr. 6–9, frå Bengt Rune Strifeldt på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 10, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Raudt

Det vert votert over forslag nr. 10, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et statlig mineralselskap som kan drive letevirsomhet og utvinne mineralforekomsten på Fensfeltet på en økologisk bærekraftig måte, som sikrer minst mulig tap av matjord og natur, og som sikrer fellesskapet inntekter og verdiskaping lokalt i Nome kommune og i regionen.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 92 mot 5 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.53)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 6–9, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere refusjonsordningar for leteselskaper innanfor mineralnæringa og se på om prinsippet fra leterefusjonsordninga innanfor petroleumsskatteregimet kan være overførbart.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å øke bevilgninga til Norges geologiske undersøking (NGU) for å kartlegge mineralressursene i Norge.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om etablering av et statlig mineralfond etter finsk modell.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 85 mot 13 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.07)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommunene kan sitte igjen med en større del av verdiskapinga knyttet til mineralvirksomhet, og herunder vurdere om produksjonsavgift kan være hensiktsmessig for at kommunene skal ha insentiv til å legge til rette for mer slik virksomhet.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet og Venstre vart med 80 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.22)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan mineralutvinning ved Fensfeltet kan foregå på en måte som styrker demokratiske verdikjeder og forsyningsikkerheten for Norge og Europa, som ikke forurensar, og som ikke ødelegger natur, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et mineralhierarki etter modell av avfallshierarkiet, som

legger til grunn at gjenbruk og resirkulering av mineraler alltid er å foretrekke framfor ny mineralutvinning.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 82 mot 17 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.51)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke veiledningsfunksjonen til Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF).»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 79 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.08)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for hvordan mineralutvinning ved Fensfeltet kan foregå på en måte som styrker demokratiske verdikjeder og forsyningsikkerheten for Norge og Europa, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet, Raudt og Venstre vart med 55 mot 44 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.25)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen legge fram en plan for økt gjenbruk og gjenvinning av kritiske mineraler, herunder sjeldne jordartsmetaller, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Dokument 8:250 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tobias Drevland Lund og Geir Jørgensen om å sikre nasjonal kontroll over mineralressursene på Fensfeltet – vedtas ikke.

Presidenten: Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

Voteringsstavlene viste at 84 representantar hadde røysta for tilrådinga frå komiteen og 4 representantar hadde røysta mot.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.48)

Presidenten: Det er fleire som melder om at røyste- ne deira ikkje vart registrert. Me tek voteringa om att.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 94 mot 4 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.21)

Votering i sak nr. 15, debattert 28. november 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om hvordan man skal få fart på den grønne omstillingen i Norge (Innst. 77 S (2023–2024), jf. Dokument 8:245 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Rasmus Hansson sett fram to forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en statlig investeringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om innføring av en statlig investeringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.»

Det vert votert alternativt mellom desse forslaga og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:245 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om hvordan man skal få fart på den grønne omstillingen i Norge – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart tilrådinga vedteken med 83 mot 15 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.10)

Votering i sak nr. 16, debattert 28. november 2023

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om alltid å utrede alternativer til luftledning ved utbygging av sentralnettet (Innst. 72 S (2023–2024), jf. Dokument 8:252 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten har Sofie Marhaug sett fram eit forslag på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Statnett tar større hensyn til natur- og kulturlandskap og gode lokalmiljøer når det bygges nytt sentralnett, ved å sikre at alternativer med jord- og sjøkabler som hovedregel blir utredet parallelt med utredning av luftledning.»

Det vert votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:252 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Alfred Jens Bjørlo om alltid å utrede alternativer til luftledning ved utbygging av sentralnettet – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre, Miljøpartiet Dei Grøne og Kristeleg Folkeparti vart tilrådinga vedteken med 79 mot 19 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.00)

Presidenten: Stortinget skal så votera over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 30. november 2023

Innstilling frå kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonen si undersøking Myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringen

(Innst. 76 S (2023–2024), jf. Dokument 3:12 (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 3:12 (2022–2023) – Riksrevisjonen si undersøking Myndighetenes arbeid med fiskehelse og fiskevelferd i havbruksnæringen – vert lagt ved protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2, debattert 30. november 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i sjøloven og skipssikkerhetsloven (elektronisk tinglysning av skip og rettigheter i skip) (Innst. 59 L (2023–2024), jf. Prop. 129 L (2022–2023))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i sjøloven og skipssikkerhetsloven (elektronisk tinglysning av skip og rettigheter i skip)

I

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten gjøres følgende endringer:

§ 14 skal lyde:

§ 14 *Fremgangsmåte m m*

Registerføreren skal føre en dagbok over dokumenter som forlanges registrert, og et skipsregister med blad for hvert enkelt skip. Registrering foregår ved at et utdrag av dokumentet føres inn i dagboken og at dokumentet anmerkes i *Skipsregisteret*.

Dokument som kreves registrert, skal snarest mulig føres inn i dagboken etter den dato og det minutt det er mottatt for registrering og skal anses for dagbokført på dette tidspunkt. *Papirdokument som kommer inn etter Skipsregisterets ekspedisjonstid, skal føres inn i dagboken på et tidspunkt som departementet fastsetter i forskrift.*

Ser registerføreren når dokumentet mottas at det ikke kan registreres, gjør registerføreren oppmerksom på det. Blir dokumentet ikke tatt tilbake, skal det føres inn i dagboken og i tilfelle nektes registrert, jf. § 16. Er det åpenbart at dokumentet ikke kan registreres, kan det uten dagbokføring returneres til den som har krevd registrering. Vedkommende skal samtidig gjøres kjent med hvorfor dokumentet ikke kan registreres, og med at

det ikke er dagbokført. Vedkommende skal videre gjøres kjent med at dokumentet vil bli dagbokført dersom dette kreves. Framsettes slikt krav, dagbokføres dokumentet *fra det tidspunktet* kravet kommer inn, jf. annet ledd.

Foreligger vilkårene for registrering, skal dokumentet anmerkes i *Skipsregisteret* innen 2 uker etter dagbokføringsdato. Dokumentet sendes tilbake til *eller gjøres tilgjengelig for den som er rettighetshaver etter dokumentet, eller sendes tilbake til eller gjøres tilgjengelig for den rettighetshaveren utpeker.*

Foreligger ikke vilkårene for registrering, skal dokumentet nektes registrert, jf. § 16.

Dersom et skip ventes levert fra utenlandsk byggeverksted eller selger til ny eier på et tidspunkt utenfor ekspedisjonstiden ved registerførerens kontor, kan skipets innføring i registeret og registrering av frivillige rettsstiftelser skje før skipet blir levert, men registerføreren skal holde dokumentene tilbake inntil denne får bekreftelse på at skipet er levert. Blir skipet ikke levert innen 1 uke etter dagbokføringen, er registreringen uten noen rettsvirkning.

Registrerte dokumenter skal lagres elektronisk. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvordan registrerte dokumenter skal lagres og håndteres.

Departementet kan i forskrift fastsette at opplysninger eller attester som det finner nødvendig av hensyn til registerførerens kontroll, skal gis på fastsatt måte. Departementet kan i forskrift fastsette krav om innlevering av gjenpart av dokument som skal registreres, at gjenparten skal være bekreftet og hvem som kan gi slik bekreftelse.

§ 15 andre ledd skal lyde:

Dokumentet kan sendes elektronisk i den form og med den fremgangsmåte som er bestemt av departementet i forskrift. Skriftlighetskrav i lov eller avtale er ikke til hinder for slik elektronisk innsending. Ved elektronisk innsending av et dokument skal det benyttes en betryggende metode som autentiserer innsenderen og sikrer meldingens integritet. Departementet fastsetter ved forskrift hvilke krav som gjelder for elektronisk kommunikasjon ved registrering, herunder regler om signering, vitnepåtegning, autentisering, integritet, bruk av elektronisk sertifikat og konfidensialitet og regler som stiller krav til produkter, tjenester og standarder som er nødvendige for slik kommunikasjon, og regler om erstatningsansvar for sertifikatutstedere.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 16 tredje ledd skal lyde:

Blir et dokument nektet registrert, gjøres anmerking om det i dagboken. Den som har forlangt registreringen, skal straks i rekommandert brev eller på annen sporbar og betryggende måte underrettes om nektelsen og grunnen til den samt om klageadgang og klagefrist og om at søksmål om nektelsen ikke kan reises uten at klageadgangen først er benyttet, jf. § 19. Er det andre som saken direkte gjelder, skal slik underretning samtidig gis til dem.

§ 17 skal lyde:

§ 17 Attest

For ethvert dokument som er registrert, gir registerføreren attest om registreringen og en bekreftet utskrift av Skipsregisteret for vedkommende registerenhet. Departementet kan gi nærmere forskrifter om hva attestene skal inneholde av anmerkninger, og på hvilken måte de skal gis.

Departementet kan gi forskrift om melding til rettighetshaveren når det blir registrert rettsstiftelser eller sletting av et dokument på registerenheten.

Enhver skal på begjæring få attest om eierforhold og heftelser vedrørende registrert skip.

§ 18 første ledd skal lyde:

Blir registerføreren oppmerksom på at en innføring i Skipsregisteret er uriktig, eller at det på annen måte er gjort feil, skal registerføreren rette feilen. Har noen på grunn av feilen fått uriktig opplysning, skal registerføreren så vidt mulig underrette vedkommende om rettelser i rekommandert brev eller på annen sporbar og betryggende måte.

§ 24 femte ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 23 får ikke anvendelse på overdragelse av panterett eller på håndpantsetting av pantobligasjon som følger reglene for omsetningsgjeldsbrev. Første punktum gjelder ikke panterett registrert ved elektronisk innsending.

§ 29 skal lyde:

§ 29 Slettelse av heftelser

En heftelse skal slettes av Skipsregisteret når det blir registrert bevis for at den er falt bort eller for at den berettigede samtykker i slettelse.

For at en pantobligasjon som er omsetningsgjeldsbrev, skal kunne slettes må, når ikke annet er bestemt ved lov, kvittering eller samtykke være skrevet på dokumentet eller dette må leveres inn til registerføreren til påtegning om slettelse. Dette gjelder likevel ikke når det i dokumentet er tatt forbehold om at det ikke kan overdras. Dette gjelder heller ikke når den berettigede etter Skipsregisteret er en bank som har konsesjon som bank etter finansfore-

taksloven § 2-7, en bank med filial i Norge og hovedsete i en annen EØS-stat som har rett til å drive virksomhet som bank i Norge etter finansforetaksloven § 5-2, eller et foretak som nevnt i finansforetaksloven § 1-6 første ledd og banken eller foretaket ber om sletting uten fremleggelse av originaldokumentet. I slike tilfeller er banken eller foretaket ansvarlig for ethvert tap som måtte oppstå som følge av at dokumentet verken tilintetgjøres eller gis påtegning om at det er slettet av Skipsregisteret.

Er det umulig eller uforholdsmessig vanskelig å få kvittering eller samtykke, kan registerføreren, når dokumentet innleveres og det sannsynliggjøres at heftelsen er falt bort eller ikke består, på hjemmelshaverens forlangende kunngjøre en oppfordring til mulige rettighetshavere om å melde seg innen 2 måneder. Melder ingen seg, slettes heftelsen.

En heftelse som er falt bort ved tvangssalg eller annet salg etter tvangsfullbyrdsloven, eller ved salg etter konkursloven § 117a, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres skjøte som viser at heftelsen er falt bort. Tilsvarende gjelder når det godtgjøres at en heftelse er falt bort ved tvangssalg av skipet i utlandet, forutsatt at tvangssalget etter norske interlegale rettsregler er bindende for rettighetshaveren.

En pantheftelse som er falt bort ved tvangsakkord, skal uten hensyn til bestemmelsen i annet ledd første punktum slettes når det registreres en stadfestelseskjennelse etter konkursloven § 52, jf. § 53, som viser at heftelsen er falt bort.

Er det bevis som forlanges registrert, ikke tilstrekkelig til at heftelsen kan slettes, skal registrering nektes.

For nedkvittering, prioritetsvikelse eller andre disposisjoner som begrenser omfanget eller verdien av en registrert heftelse, gjelder første, annet, fjerde og sjette ledd tilsvarende.

Enhver heftelse som er over 20 år gammel, kan slettes etter oppfordring som nevnt i tredje ledd når det er sannsynlig at den er opphørt.

Heftelse som åpenbart er opphørt, skal registerføreren slette av eget tiltak.

I tilfelle av uriktig slettelse gjelder § 27 tilsvarende.

II

I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet gjøres følgende endringer:

§ 55 første og andre ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan illegge administrativ sankisjon (overtredelsesgebyr) til den som på vegne av redetriet forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 6, 9, 11, 12 og 13, § 15 første ledd, § 16, §§ 21, 22 og 24, §§ 32 til 36, § 39 eller § 45.

Tilsynsmyndigheten kan ilegge overtredelsesgebyr til en skipsfører som, i strid med sine plikter etter §§ 19, 29 og 37, forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av § 12, § 14, § 15 annet ledd, § 16, § 22, § 24, §§ 32 til 35 eller § 45.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Votering:

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedtekne.

Presidenten: Lovvedtaket vil verta sett opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3, debattert 30. november 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Sveinung Rotevatn og Ingvild Wetrhus Thorsvik om tiltak for å reetablere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden (Innst. 66 S (2023–2024), jf. Dokument 8:271 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Rasmus Hansson på vegner av Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 2, frå Rasmus Hansson på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslaga nr. 3 og 4, frå Rasmus Hansson på vegner av Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 5, frå Rasmus Hansson på vegner av Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne
  - forslag nr. 6, frå Geir Jørgensen på vegner av Raudt
- Det vert votert over forslag nr. 6, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med Fiskeridirektoratet og relevante kommuner iverksette målrettede informasjonskampanjer rettet mot fritidsfiskere om vernetiltak for torsk.»

Votering:

Forslaget frå Raudt vart med 95 mot 4 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.48)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forby bunntåling i Oslofjorden.»

Votering:

Forslaget frå Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 91 mot 5 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.01)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede, med sikte på å innføre, verktøy som muliggjør store nok verneområder i Oslofjorden og Skagerrak til at genetisk distinkte lokale bestander av torsk og andre arter får mulighet til gjenoppbygging.»

Votering:

Forslaget frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 90 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.15)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det pågående forskingssamarbeidet i Skagerrak, Kattgat og Oslofjorden (SKO) kan utvikles til et program med hovedmål om å levere et helhetlig kunnskapsgrunnlag for å redde og bygge opp igjen økosystemene Oslofjorden og tiliggende områder.»
Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 88 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.32)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommunene gis mulighet til å opprette lokale fiskeforbuds-soner.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 79 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.48)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede behovet for sterkere fiskerestriksjoner i Oslofjorden og behovet for større marine verneområder.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Sosialistisk Venstreparti, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 59 mot 40 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.08)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

Dokument 8:271 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Guri Melby, Grunde Almeland, Abid Raja, Sveinung Rotevatn og Ingvild Wetrhus Thorsvik om tiltak for å reetablere livskraftige fiskebestander i Oslofjorden – vedtas ikke.

Presidenten: Venstre og Kristeleg Folkeparti har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 88 mot 7 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.37)

V o t e r i n g i s a k n r. 4, debattert 30. november 2023

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen om eierskapsbegrensninger i dagligvarebransjen (Innst. 64 S (2023–2024), jf. Dokument 8:268 S (2022–2023))

Presidenten: Under debatten er det sett fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Lene Westgaard-Halle på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslaga nr. 2 og 3, frå Geir Jørgensen på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

- forslaga nr. 4 og 5, frå Geir Jørgensen på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- Det vert votert over forslaga nr. 4 og 5, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til lovregulering av eierskapsbegrensninger i dagligvarehandelen.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede lovregulering for å sikre et øvre tak på erverv og ervervsliggende avtaler for aktører med betydelig eierstilling i dagligvarehandelen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 86 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.12)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan Konkurransetilsynet kan gis verktøy gjennom lov- hjemmel til å bryte opp dominerende aktører i dagligvarebransjen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan Konkurransetilsynet kan gis verktøy gjennom lov- hjemmel til å kontrollere, sanksjonere eller bryte opp monopoler eller markedsdominans gjennom vertikal integrasjon.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne vart med 85 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.27)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en utredning som viser konsekvensene av reduksjon eller justering av tollvernet, herunder sammenhengene mellom tollvernet, landbruket og dagligvaresektoren.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet vart med 65 mot 34 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.13.42)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k:

Dokument 8:268 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen og Marie Sneve Martinussen om eierskapsbegrensninger i dagligvarebransjen – vedtas ikke.

Presidenten: Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 92 mot 5 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.14.08)

Sak nr. 7 [14:14:18]

Referat

1. (118) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grete Wold og Freddy André Øvstegård om

reell tilgang på høyere utdanning for studenter med funksjonshindring (Dokument 8:49 S (2023–2024))
Samr.: Vert sendt helse- og omsorgskomiteen.

2. (119) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om anerkjennelse av Den islamske statens angrep på jesidiene som et folkemord og norsk støtte til rehabilitering av de overlevende ofrene (Dokument 8:48 S (2023–2024))
3. (120) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Stine Westrum, Marie Sneve Martinussen, Seher Aydar, Geir Jørgensen, Mímir Kristjánsson, Sofie Marhaug, Tobias Drevland Lund og Hege Bae Nyholt om straffetiltak mot Israels folkerettsbrudd og menneskerettighetsbrudd på Gaza (Dokument 8:50 S (2023–2024))
Samr.: Nr. 2 og 3 vert sende utanriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten [14:14:41]: Dermed er dagens kart ferdigbehandla.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 14.15.

